

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ben edebiyattan ibaretim

KAFKAOKUR

YAZ: SEVGİ - ÖZEL SAYI 3 - YIL 7 - 2021 - 16 TL - KKTC: 20 TL

Fikir, Sanat ve Edebiyat Dergisi

HAYAT SEVINCE GÜZEL...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Konu:

KAFKAOKUR

Fikir, Sanatve Edebiyat Dergisi
"... ben edebiyattan ibaretim."
Franz Kafka

Aylık Edebiyat Dergisi | Özel Sayı 3 - 16 TL | KKTC: 20 TL

instagram.com/kafkaokur
instagram.com/konukitap
twitter.com/kafkaokurdergi
twitter.com/konukitap

İmtiyaz Sahibi

Konu Fikir Sanat Edebiyat Yapım ve Dağıtım
İç ve Dış Tic. Ltd. Şti.

Genel Yayın Yönetmeni

Gökhan Demir

Editör / Son Okuma

Merve Özdoğru

Sanat Yönetmeni

Yeliz Akın

Kapak Çizeri / Genel Koordinatör

Eren Caner Polat

Redaktör

Sezin Şimşek

Saha Koordinatörü

Süleyman Özkara

Konu Dükkan

Aslı Coşkun Demir
www.konudukkan.com

Web: www.kafkaokur.com

İletişim: editor@kafkaokur.com

Reklam: reklam@kafkaokur.com

Adres: Fırzağa Mah. Hayriye Cad. No: 18 Mayıs Apt. K: 3 D: 5
Beyoğlu/ İstanbul

ISSN: 2148-6824

Yayın Türü: Yerel, Süreli Yayın

Baskı: İleri Basım Matbaacılık Tel: (212) 454 3510

Matbaa Sertifikası No: 41157

Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım Pazarlama A.Ş. [216] 354 39 09

Yazarlar

Deniz Barut • Gonca Özmen • Cihat Duman • Merve Özdoğru
Soner Sert • İpek Atcan • Atakan Çelik • Yağmur Arat • Nazlı Başaran
Artemis Günebakanlı • Abdullah Ezik • Arzu Susantez • Sinem Sal • Celil Sadık
Zehra Çelenk • Gizem Vatandost • Hazal Şahin • Sinem Taşyaran Unan
Erin İlkcan Aslan • Zeynep Dilara • Okan Çil • Can Öktemer

İllüstrasyon, Fotoğraf, Kolaj, Poster

Eren Caner Polat • Oya Başkaya • Serra Ataman • Yeliz Akın
Nilay Adilim • Günseli Sepici • Hande Koçhan • Gamze Enginer
Serkan Yolcu • Simay Yaman • Merve Yiğit • Miraç Yıldırım
Ece Haskan • Pelin Aysan • Selen Çelik Şeyşane • Timuçin Keleş

©Her hakkı saklıdır.

Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonlar elektronik ortamlar da dâhil olmak üzere yazılı izin olmaksızın kullanılamaz.

Sevmeyi Bilir Misin?

Deniz Barut

Günün insanları nispeten arınmış saatlerinde Boğaz'ı takıp koluma yürüyüşe...

"Bir Ayrılık" Üzerine

Soner Sert

Senarist ve yönetmen Asghar Farhadi'nin 61. Berlin Film Festivali'nde En İyi Film...

konu:kİTAP

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://konu.kitapci.com> ve

online kitap satış sitelerinde

Balkon
Arzu Şusantez

Yüzde yastık izi bırakmayan
uykuları samimiyezsiz bulurum. Yarım yenmiş ve...

27

Retrospektif
Sinem Sal

Her şey babaanneme
taşınmamla başladı. Bir
anda kendimi...

28

32 Aşkla Sevmek Zehra Çelenk

Massive Attack'ın "Mezzanine" albümünden "Teardrop" en sevdiğim aşk şarkılarından biridir. Kalbin atışı ve duruşu, şefkat...

38 Sevgi İhtiyacı Sinem Taşyaran Unan

- Çok mutsuzum.

46 Her Şey Geçer, Blues Kalır Can Öktemer

Blues'un var oluşunun iyi gitar çalmaktan ziyade doğrudan "hissiyatla" alakalı olduğunu söyleyebiliriz. Yani gitar...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

SEVMEYİ BİLİR MİSİN?

Günün insandan nispeten arınmış saatlerinde Boğaz'ı takip koluma yürüyüşe çıktım hafif yağmurlu bir İstanbul sabahında. Kulağımda müzik, hayallerim zihnimde, ne kadar ve ne zamandır yürüdüğümü unutana dek... Bir süre sonra yağmur biraz hızını hissettirince en yakın otobüs durağına sığındım. Bankta köpeğiyle birlikte oturan, ilk görüşte ne kadar güzel yaş almış olduğunu fark ettiğim hanımefendinin yanına müsaadesini isteyerek oturdum. "Sen de mi yağmur kaçagısın?" dedi. Bu kadar artmasa harikaydı yürüyüşe eşlik etmesi ama artık keyifim önüne geçmişti. O da bu düşünceye katıldı. "Salkım ile tanıştırayım seni," dedi kadının tersine yüzünden aksilik akan köpeğini göstererek. Köpek o kadar suratsızdı ki beni gülümsetti. Hayata, o ana ve hatta bana bir tavrı ve küskünlüğü varmış gibiydi. "Biraz mutsuz galiba," dedim. "Hep öyle görünür," diye cevapladı hemen kadın yüzünde beni biraz şaşırtan gülümsemesiyle. İlk bakışta köpeğin mutsuzluğundan mutlu oluyor bile sanabilirdim. "Adının özel bir anlamı olmalı," dedim. "Salkım ona konulabilecek en doğru isimdi," dedi. "O kadar nefret ediyor ki tüylerini taratmaktan ve temizletmekten salkım sarkıyor düğümlenmiş tüyleri. Veterinerle zor bela, bin türlü numarayla hallediyoruz," diye ekledi. Sonra Salkım'a ait birçok zorluktan daha bahsetti. Şaşkınlıkla yüzündeki gülümsemeye kilitli kaldım. İnsanlar "sahip oldukları" hayvanları kendilerini mutlu etmeleri sebebiyle seçerler gibi bir düşüncem vardı az önceki manzarayı görene kadar. "Zor olmalı..." dedim, "... Salkım ile yaşam." Muhtemelen defalarca duyduğu ve kanaksadığı bu yorum ardından gülümsedi. Samimi bir biçimde gözlerimin içine bakarak "Onu sevmem için benim hayatımı kolaylaştırması gerekmiyor," dedi. "Benim yol arkadaşım o, huyu bu." Neden bu kadar güzel yaş aldığını o an anladım. Yüzünde negatif hiçbir çizgi yoktu. Yaş almış insanların çizgilerinde keder ve yılgınlık görmeye alışmış biri olarak şakaklarındaki, alındaki, dudaklarındaki her bir çizginin iyi hissettiren bir enerjisi olduğunu yemin edebilirdim. Bu, her neyse sevdiğin onu koşulsuz sevmek şeklinin yüzündeki güçlü, cesur, özgür yansımasıydı.

*Sevmek
öğrenilebilir, yeniden
ve yeniden ve yeniden
inşa edilebilir bir
emek mücadelesi.*

Sevmek, çoğumuzun bir canlıya veya bir duyguya karşı beslediğini sandığı tek kişilik eylem. Neden "sandığı" dediğimi daha iyi anlatabilmeyi umuyorum. Sevgi yalnızca bizimle ilgili ve karşılığı beklanmemesi gereken bir duygu. Bir gülsü, bir oluşu, bir nesneyi olduğu hâliyle ve değiştirmeye meyletmeyeceğimiz şekilde sevmek gibi bir canlıya da yalnızca varoluşu nedeniyle sevebilmek insanlığın ulaşabileceği en büyük zaferlerden biri diye düşünüyorum. Zafer diyorum, evet, bilinçli ve sonuna kadar idraki içinde barındıran bir zafer. Olduğu gibi kabul ettiğimiz, bile isteye sevmeyi seçtiğimiz ve bunun için emek harcadığımız her bir canlının yanımızda, yolumuzda güçlü ve özgür duruşunu seyretmek paha biçilemez olmalı. Nitekim sevmek tanımlarımız, sevince yanan canlarımız, sevince katlandıklarımız diye bahsettiğimiz her bir zorluk sevmeyi bilmemekten mütevelli. Çektiğin her karın ağrısı sevince senin olmasını, sevince sana benzemesini, sevince sana uymasını istemen ile başlıyor. Sevmek öğrenilebilir, yeniden ve yeniden ve yeniden inşa edilebilir bir emek mücadelesi.

Hayattaki en büyük çabam neyi seviyorsam olduğu gibi sevebilmek. Güllü dikenle, insanı kusuruyula... Söylerken ne kadar da kolay dökülüyor dudaklardan. Başarmak zor. Gülmek mesela ister sessiz, ister haykıracak, ister utangaç, ister cüretkâr olsun, hep iyi hissettirir ve hep sevilendir. Her insana özgü, her birinde ayrı duran ama hep aynı şeyi hissettiren bir eylemdir. Her hâliyle sevebilir misin sevdiğini gülmeyi sınıflandırmadığın gibi? Hiç düşündün mü? Birini veya bir şeyi sevmek kendini ne kadar sevdiğinle alakalı. Kendinle ne kadar barışık olduğunla ve kendine ne kadar yettiğinle alakalı. Sen kendini sevdiğinde başkasının sahip oldukları, sahip olmadıkları; sana batan, seni kaşıyan her özelliği sadece onunla ilgili oluyor, onu ilgilendiriyor. Sen ise onun hayatında onu seven ve nasılsa öyle kabul eden biri... Onun da seni sevmesi ise bu hayatta şanslı olduğunu gösteriyor. Unutma ki tersi durumda her zaman sevmeme ve vazgeçme seçeneğine sahip-

sin. "Yani sen elmayı seviyorsun diye elmanın da seni sevmesi şart mı?" Seni sevmeyeni ona hiçbir şey yüklemeyen ve hissettirmeden sevmeye devam edebilir misin? Beklentinin olmadan onu var edebilir misin hayatında? Ona bu özgürlüğü verebilir misin? Seni sevmek zorunluluğu yüklemeyen sevebilir misin sevdiğini? Sevmek için çabalayıp, bir karşılık görmediğinde sevmekten de vazgeçmek olası değil mi? Hâlbuki sevmek sevmek için her istenileni yapmak ve karşılığında sevginize layık birini bulmak değildir. "Sevme"nin karşı taraf ile hiçbir ilgisi yoktur. Sevmek yalnızca sevimliye bağlanamaz. Bir diğerine bağlı olmadan, beklenti içine girmeden yaşadığın şey, gösterdiğin hassasiyet senin sevgindir. Sevgin aslında sensin, bir başına sensin. Sevimlemekten şikâyet edersin hep, yeteri kadar sevimlemekten, önemsenmemekten. Ne kadar sevdiğine bakmalısın önce: bir canlıyı, bir varoluşu... Nasıl sevdiğine bakmalısın. Kar tanesi gibi her bir canlı, eşi benzeri yok. Sevgi de o kadar çeşitli ve o kadar eşsiz. Sevgi, hayatla olan eşsiz bağıdır; tavrın, fikrin, zikrindir. Sevgi senin özbeöz oluşundur. İşte bu nedenle "Yalnız kalabilme yeteneği sevebilme yeteneğinin tek koşuludur." der Fromm.

Sevmek aslında çok az insanın başarabildiğini düşündüğüm ilahi bir eylem. Gerçekten sevmeyi başarabilme dileğiyle...

Sevgi, hayatla olan eşsiz bağıdır; tavrın, fikrin, zikrindir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

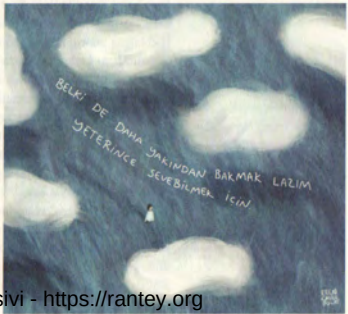
BİR YAZ GÜNÜ İÇİN ŞARKI

Sulak tarlalar boyunca
Biricik taşralı sevgilimle yürürken
Bir inek sürüsü gördüm ağır ağır hareket eden
Beyaz hantal gövdeleriyle günlük gezintilerinde
Taze çayırlar yeşermiş otlasınlar diye.

Hava öylesine aydınlıktı ki apaçık görmeye:
Yükseklerde, en uzak mavide
Bulutlar yol göstermede o parlak sürüklenişe
Tarla kuşlarının oyunbaz uçuşları
Hak etmişti aşkımın övgüsünü.

Öğle güneşinin çarpan parıltısı
Kalbimi çalmıştı sanki
Aşkımın sevinciyle
Coşkulu bir aleve dönen
Yeşil uçlu bir yaprakmış gibi.

Böyle birlikte konuşa konuşa
Pazar gününün baldan tatlı havasında
Yürümüştük (hâlâ yürüyoruz orada-
Güneşin darbelerinden uzak-
Gece sisi yükselene dek.

YORGUNUM AHMED

ALLAH'A SÖYLE BÖYLE DEVAM EDEMEM

"Sevmek de yorulur." demiş Zarifoğlu. Seveni de yorar mı sevmeye eyleminin yorulması? Pekii sevmemek yorulur mu? Daha doğrusu sevmemek insanı yorar mı? Sevmekten daha fazla yordugunu insanın gözlerinden anlarım. Metrobüsler yorgunlarla dolu. Apartmanlar, ofisler, kuaförler, siyasi parti teşkilat sefaletaneleri... Tarih, romanlar, bir şeyin hiç elde edilmemiş olmasının açtığı yaraların tedavi edildiği öğretmen odaları, din kültürü ve ahlak bilgisi, internet kafeler (!) yorgun insanlarla dolu. Sevmemek yorar, başkalarına musallat eder insanı. Sarayın, hazinenin olsa da bir bardak suyu içerken "Ağzımı!" diyemezsin. Ancak midenin dolduğunu hissedersin, o kadar. Ağzım demişken bir Edip Cansever şiirine yapılan bu gönderme aşağıdaki paragrafı yazdıracak.

Yorgunluk çeneye vurur. Sevmemekten bütün kemikleri ve kasları ağırlar içinde kalması yorgun birinin ağız bölgesindeki alt çene, dil, dudaklar, ses telleri hareketlenmeye başlar. İnsanın başına bela açacak olan sevmemek gizlenmek için bedenini yorgunluğunda eyleme geçip kendini ağızla perdeler. Boş konuşan aptalların çoğu nitelikli dolandırıcıdır. Bu dolandırıcılar gözlerden sızan gerçeklerin üzerini örtmek için gevezeliği sanat hâline getirirler. Bu sanat zamanla yasallaşır, adı edebiyat olur. Edebiyat artık köhne bir kelime. O şeyleri anlatan, bizi heyecanlandırmayan yorgun bir kelime. Şiirde, barlarda, parklarda, akıl hastanelerinde, çok iyi çay yapılan pastanelerde yorgun insanlarla karşılaşmak düşük bir ihtimaldir. O nedenle bu ortamları çok severim. Yorgun olmadıklarına göre sevebilen tipler olmaları diye geçiririm içimden. Yorgunluklarını yandım çavuş ayanı içerek ve sevecek yenmişler, dinlenmişler derim. Sevebilme özelliklerinin kaynağını düşünürüm. Genetik, psikolojik, sınıfsal, cinsel, burçsal, dinsel, ırksal bir sebep ararım. Gözlerine kesintisiz bir bakış atarım ve otuz saniyede çözerim sevebilme yeteneklerinin kaynağını. Tüm ihtimaller aleyhine olduğuna bile kişinin sevebilme hakkını tırnaklarıyla kazıyarak alabileceğini biliyorum.

On iki yıl önce bu yazının başlığı olan dizinin de içinde olduğu bir şiir yazmıştım: "*yorgunum Ahmed Allah'a söyle böyle devam edemem.*" Hiçbir kitabıma almadım bu şiiri. Çıktığı dergiyi saklıyorum ama. Ara ara şiire bakıyorum. Öznesi, sevmeye cihadında çarpışan bir gençti. Henüz galip gelmemişti. Kitaplarıma alsam sayfalarından taşacak bir şiirdi. O genç, o şiiri yazdıktan bir süre sonra savaşı kazandı. Çok sevdi. "Sevmek kimi zaman rezilce korkuludur." diyen şaire rağmen sevdi. "Keşke yalnız bunun için sevseydim" dizisindeki öznenin mertebesine ulaştı. Sonra aştı. Okuyarak ve -yalnızca okuduğumu içimden tekrar etme hükmünde olan- yazarlık sevmeye hakkımı söke söke aldım sistemden, düzenden, güçten. Evet, sevgi atmosferde serbest hâlde dolaşır. Onu alıp kendine dikemedikten sonra bir insan karikatüründen başka bir mana barındırmaz beden. Bir dolandırıcı olarak yaşar ve ölmez. Hiçbir güç o bedende ruh kılığında yaşayan bencilliği ondan söktüp alamaz. Dünyada kalır. Çürür. Altını kirletir sonsuza kadar.

Arthur Schopenhauer, dondurma, seks, Şule Gürbüz, Beypazarı markalı soda, Ergin Günçe, Sigmund Freud karşıtları, Wilhelm Reich, İsmail Beşikçi, herhangi markalı bir cam-sili sağa sola fıskırtıp kağıt havlu ile toz almak, Serol Teber, maskeyi yumuşatıcı katıp makinede yıkamak bir insanı sevmeye giden yolun başındadır. Çürümek, dünyada kalmamak için beni çok iyi okumalısınız. Massey Ferguson markalı traktörlerin her biri yirmi beşer kilo olan demir ön tampon ağırlıklarından birini ele geçirmeden sakın yola çıkmayın. Bu, sizi seven biriyle karşılaştığınızda poponuzun kalkmasını engeller. Çok iyi olur. Saklaması biraz zordur fakat taşımak için kemerin geçebileceği bir kulp mevcuttur o ağırlıklarda. Ördek gibi dolaşırsınız önce fakat sonra alışır, benimsersiniz. Bilahare mahadinızda yirmi beş kilo ile dolaştığınızı siz bile anlamazsınız. Oturmanız, kalkmanız değişir. Bir heyefendilik, bir hanımefendilik siner bedeninize. Böylece sizi seven biri dümdüz bir insan evladı gibi sizinle ilgilenirken ani hareketlerden mahrum kalırsınız. Puştluk, şerefsizlik, terbiyesiz-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

SENİNLE DÖRT DAKİKA

"Müzik... Ey acıların tatlı ve iyileştirici merhemi."

Sabah uyandın, işe gitmek için hazırlanıyorsun. Tuşlara uzanıp dün geceden beri açık bıraktığın bilgisayarındın son çaldığın müzik listesini başlatıyorsun. Hazırlandın, evden çıkıyorsun. Her zaman yaptığın gibi metroya yürürken, kulaklıklarını takip o an hissettiklerine veya hissetmek istediklerine en uygun şarkıyı seçiyorsun. İş yerine geldin. Dosyalar üst üste dizilmiş veya yapılacaklar listen beyinde birikmiş, en tepede de stres, gerginlik. Ufacık bir ara bile yeter diye düşünüyorsun. Kulaklıklarına yapışıp bu sıralar en sevdiğin şarkıyı açıyorsun. Derin bir nefes alıp veriyorsun. Dört dakika, sadece dört dakikaya başka bir yerdesin.

Müziğin, şarkıların bizi bir süreliğine gerçek dünyadan çekip kendi hikâyelerine taşımak gibi büyüü bir tarafı var. Bu büyüye zaman zaman hepimiz kapılıyor. Neticede kendimizi bırakıp kaçamıyoruz veya birkaç günlüğüne kapatıp açamıyoruz. Yine de bazen, düşüncelerimizin baskısından, hislerimizin ağırlığından yorulduğumuz zamanlarda kendi hikâyemizden çıkıp şarkıların anlattığı hikâyelerde kaybolabiliyoruz. Bir müzisyenin şarkılarında yarattığı personaya dönüşüp başka duyguları deneyimleyebiliyoruz. Kendimizi dünyanın merkezine koymaktan bir süreliğine vazgeçtiğimizde başkalarının hislerine, düşüncelerine ve arzularına da yer kalıyor. Dinlemeye, duymaya ve anlamaya başlıyoruz. Belli koşullarda bu durum empati yetimizi de arttırabiliyor. Örneğin Tobias Greitemeyer'in yaptığı bir araştırma, topluma veya bireye yardımcı olmakla ilgili sözlerle sahip şarkıları dinlemenin kişiler arası empatiyi artırdığını ve bireyleri yardım davranışına teşvik ettiğini gösteriyor.² Aynı zamanda müzik sosyal bağların ve iletişimin kuvvetlenmesine de yardımcı oluyor. Birlikte dans edip şarkı söylemek insanlar arası uyumu ve duygusal yakınlığı artırıyor. Bunun eksikliğini en çok pandemi dönemindeki karantinalarda fark etmiş olabilirsiniz. Bu dönemde insanlardan soyutlanmış olmak stres seviyemizi yükseltti ve buna bağlı olarak insanlarla iletişime geçme arzumuz da arttı. Fakat pek çoğumuza sosyalleşmek için sadece telefon konuşmaları, görüntülü aramalar, Zoom bağlantıları yetmedi. Birlikte bir şeyler yapmak istedik, aynı anda izleyeceğimiz çevrim içi konserleri kovaladık. Dünyanın başka başka yerlerindeki çatılarda, balkonlarda şarkılarını çalıp söyleyen müzisyenleri komşuları pencerelerinde, balkonlarında dinledi. Zira beynimiz daha duygusal boyutta bir iletişim biçimini arzuluyordu ve müzik insanlar arasında bu bağ kurmayı sağladı.

Müzik dinlemenin sosyal bağları ve iletişimi güçlendirmenin yanında ruh sağlığımız üzerinde de olumlu etkileri var. Yapılan araştırmalar gösteriyor ki müzik dinlemek kalp atış hızını yavaşlatıyor, kan basıncını düşürüyor ve kortizol, adrenalin gibi stres hormonlarının seviyesini azaltıyor. Bu da dinleyicinin stresli ve kaygılı olduğu zamanlarda deneyimlediği fizyolojik belirtileri azaltarak rahatlamasını ve sakinleşmesini sağlıyor. *Journal of Clinical Nursing*'de yayımlanan, 55 yaş üstü insanlarla yapılan bir araştırmaya göre sekiz hafta boyunca her hafta 30 dakika müzik dinleyen katılımcıların depresyon seviyelerinde dinlemeyenlere göre anlamlı bir düşüş gözlemleniyor.

Kendinizden bir şeyler bulacağınızı ve belki daha az yalnız hissedeceğinizi umarak müziğin benim kaygı bozukluğu sürecime olan etkisinden de bahsetmek istiyorum. 80'lerde gençliğini geçirmiş ve zor dönemlerde müziğe olan sevgisinin yardımıyla daha "iyi" olabilmış bir babanın kızımı. Kendimi bildiğimden beri babamın çaldığı udun, kemânın sesi evimizin fon müziğidir. Onu örnek aldığımdan mı, yoksa müziğin büyüü doğasından mı -veya ikisi birden mi-, bilmiyorum ama müzik benim de özellikle zor zamanlarımda dostum oldu. Yirmili yaşlarımda başında geçirdiğim trafik kazasından birkaç yıl sonra yoğun kaygı atakları yaşamaya başladım. Bu ataklar öyle bir hâle gelmişti ki neredeyse evden çıkamayacağımı hissediyordum. Kaygı bozukluğunun en kötü yanıysa vücudum beni yarı yolda bıraktığını hissetmekti. Bedenime kızgındım, nefes alamıyordum

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Müziğin, şarkıların bizi bir süreliğine gerçek dünyadan çekip kendi hikâyelerine taşımak gibi büyüü bir tarafı var.

Yeliz Akar

ve bu bedenden başka bir yere gidemeyeceğimi de biliyordum. Kaygı bozukluğunun yarattığı fiziksel semptomlar vücudunuzu yorduğu kadar bu soruna çözüm bulamadığınızı düşünüp, kendinizi suçlamanıza neden olarak ruhunuzu da yoruyor. Bu da başka psikolojik sıkıntılara sebep olabiliyor. Bunlarla boğuşurken kendinizi ve içinde bulunduğunuz süreci çevrenizdekilere anlatmak, anlatılmak epey zorlaşıyor. Sonunda anlatmayı başarsanız da anlaşıldığınızı hissetmeniz kolay olmayabiliyor. Bu durum insanı kapana kısılmış gibi hissettiren ve kronikleşen bir yalnızlık hissi doğuruyor. Bu kronik yalnızlık hissinin ve huzursuzluğun azalması için öncelikle kendimizi doğru yerde, doğru zamanda, doğru kelimelerle ifade etmeye ve anlaşıldığımızı hissetmeye ihtiyacımız olduğunu düşünüyorum. Ama yerler, zamanlar ve kelimeler her zaman doğru olamayabiliyor. Böyle zamanlarda bana en iyi gelen şey her zaman müzik oluyor. Zira muhababına ulaşamasa da dışarı çıkmaya ihtiyacı olan duygular müzikler, şarkılar kanalıyla akışa geçiyor. İçeride tıkanmış gözyaşı özgürlüğüne kavuşuyor, yolunu kaybetmiş öfke partikülleri sıraya dizilip, ritme ayak uydurarak uzaklaşıyor veya dopdolu bir kahkaha boynunuzdan kollarınıza, kalçanızın kıvrımlarından ayak parmaklarınızın ucuna kadar hareket ediyor. Müzik kendine özgü ifade yöntemleriyle ruhunuzu ve bedeninizi özgürleştiriyor. Bu katartik etkinin yanında bazen yalnızca bir şarkı yalnızlık hissinizi azaltmasını

sağlayabiliyor. Dünyanın bambaşka yerinde bir müzisyen hissettiklerinizi, anlatmak istediklerinizi bir şarkısıyla binlerce kişiye haykırıyor. Benzer hislerin sizi hiç tanımayan birinden çıkıp kalabalıklarda karşılığını bulduğunu görmek hesap sormayan bir arkadaşla karşılıklı oturmak gibi kendinizi "normal" ve anlaşılmış hissettiriyor. Hemen her yerde, her istediğinizde kolayca erişebildiğiniz şarkılar sadık bir dost suretine bürünebiliyor. Finlandiya'da yapılan bir araştırma duygularla uyumlu şekilde seçilip, dinlenen müziğin sembolik olarak empati sahibi bir arkadaşın yerini tutabileceğini (social surrogate) gösteriyor. Katılımcılar, müziğin yarattığı yakınlık hissine (sense of connection) bağlı olarak daha az yalnız hissettiklerini raporluyorlar.

Müzik elbette hiçbir psikolojik sorunun kökten çözümü olamaz ama bu sorunlarla başa çıkarken aktif bir destekçi olduğu da göz ardı edilemez diye düşünüyorum. Boyumu aşan, beni nefessiz bırakan yoğun duygularla çevrili olduğum zamanlarda rahatlamak, huzur bulmak, o duyguları ehlileştirmek ve nefes alabilmek için elimi uzattığım an hep orada olan müzik ve onu icra eden müzisyenler, iyi ki varınız.

¹ İnternet kaynaklarında bu söz Horatius'a (Horace) ait olarak geçmektedir.

² Yazıda geçen araştırmaların kaynaklarını www.kafkaokur.com adresinde bulabilirsiniz.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

"BİR AYRILIK" ÜZERİNE

Senarist ve yönetmen Asghar Farhadi'nin 61. Berlin Film Festivali'nde En İyi Film Ödülü Altın Ayı'yı ve 84. Oscar Ödülleri Töreni'nde En İyi Yabancı Film Ödülü'nü kazanan, 2011 yapımı *Bir Ayrılık* filmi aradan on yıl geçmesine rağmen güncelliğini koruyor. Kariyerinin belki de en iyi filmi olan yapan Farhadi'nin bu eserinin boşanma arifesindeki bir çifti ve ikilinin sorunlu evliliğini konu alıyor olması filmin uzun ömürlü olmasına başlıca sebeplerinden biri diye düşünüyoruz.

Üst orta sınıfa mensup bir çiftin -Nadir ve Simin- 14 yıllık evlilikleri bitmek üzere. Simin, 11 yaşındaki kızı Termeh'i de alarak İran'dan ayrılmak ve yurt dışında bir gelecek kurmak ister. Hatta kocası Nadir'in de onlarla gelmesini ister. Ona göre Nadir dürüst ve mert bir insandır. Her ne kadar filmde geçmesi de karısının Nadir'i sevdiği ortadadır. Nadir ise alzheimer hastası babasını bir başına bırakmak istemez. Babasının ona ihtiyacı olduğunu bilir. Ayrıca kızı Termeh'in de İran'da, yanında kalacağını söyler. Simin kabul etmez. Tartışır.

Film bir mahkemede bu tartışmanın sürdüğü sırada başlar. Hikâyenin iskeleti böylece anlaşılmış olur. Sonraki günlerde Simin evi terk eder, ailesinin yanına yerleşir. Nadir ise babası ve kızıyla birlikte kalır. Fakat kendisi iş yerinde, kızı da okuldayken babasına bakacak birine ihtiyaç vardır. Bir tanıdık aracılığıyla Raziye isimli yoksul bir kadın bulunur. Raziye, bir yandan psikopat ve sorumsuz kocası Hodjat'la uğraşırken bir yandan da Nadir'in babasına bakmaya başlar. Dindar bir kadın olan Raziye için yaşlı ve hasta da olsa yabancı bir erkeğe bakmak bir sorundur. Daha ilk gün işi bırakmak ister. Yerine de kocası Hodjat'ın çalışmasını önerir. Taraflar anlaşsa da evdeki hesap çarşıya uymaz. Hodjat borçlarından dolayı geceleyin gözaltına alınır, sonraki iş günü yine Raziye çalışmaya gelir.

Günler böyle devam ederken bir akşamüzeri Nadir eve erken gelir. Hasta babasının bileğinden yatağa bağlandığını ve işinin başında olması gereken Raziye'nin evde olmadığını görür. Babasının yere devrildiğini ve nefes alamadığını görünce önce telaşlanır, sonra sinirinden köpürür. Aksi gibi Raziye de hiçbir şey olmamış gibi eve gelince kıyamet kopar. Her ikisinin de çocukları yanlarında olmasına rağmen neredeyse birbirlerine girerler. Raziye mazeretini söyler. Kovulacağını anlayınca da çalıştığı günlerin parasını ister. Nadir ise buna yanaşmaz, çekmecedan para alındığını (Bu parayı onun bilgisi olmadan karısı Simin almıştı.) söyler. İş itişmeye kadar varır ve Nadir, Raziye'yi kolundan tutarak evden atar.

Sonraki süreçte iş mahkemeye taşınır. Raziye'nin bir bebek beklediği ve Nadir'in iteklemesiyle çocuğunu düşürdüğü tahmin edilir. Psikopat Hodjat ve Nadir'in "ara bulucu" eşi Simin olaya karışır. Mesele ayyuka çıkar. Hadise büyüdükçe İran bürokrasisinin, ahlak anlayışının, sosyal değerlerinin ve sınıf ayrımlarının geniş bir panoraması sert bir şekilde resmedilir. Yalanlar, sırlar, felaketler görünür olur. Nadir ve Simin'in kızı Termeh, babasının yalanlarına ortak olur.

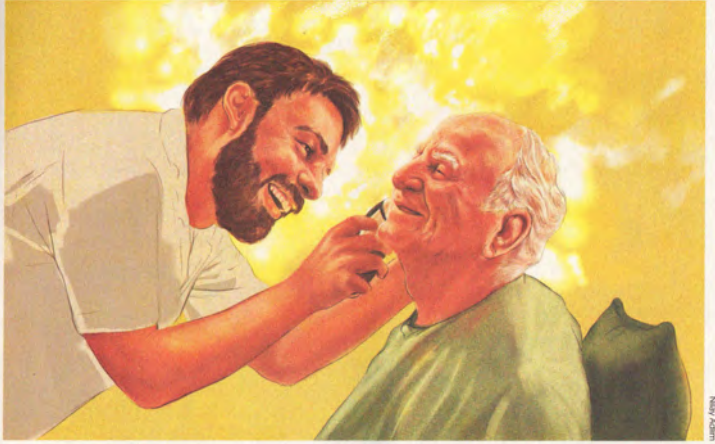
Finalde ise Termeh, hikâyenin başlangıcına hizmet eder şekilde annesiyle babası arasında bir tercih yapmak için mahkemeye çıkarılır. Artık karar onundur. Dedesininse öldüğü anlaşılır zira mahkeme kapısında bekleyen annesi ve babası siyah kostümlere bürünmüştür.

Sinema, sanatların en genç olanıdır. Henüz emekleme evresinde olduğu söylenebilir. 125 yıllık kısa tarihinin en iyi filmlerinden, kilometre taşlarından biridir *Bir Ayrılık*. Mesalesini minimal bir yapıda anlatıyor oluşu, bir küçük aile üzerinden büyük sözler söylemeden hikâyesini aktarması, az karakter kullanarak bir olaylar silsilesi yaratmadaki başarısı ve büyük ve köklü bir toplumu bir elin parmağını geçmeyecek kişiler aracılığıyla temsil etmedeki hüneri filmi öne çıkarır. Sınıflar arası ayrımın altının kalınca çizilmesi ve bambaşka bir gerçeklikle yeniden üretilmesi dikkate değerdir. Ancak filmin gücünü arttıran bir başka nokta daha vardır.

Filmde iki veya ikiden fazla kişi içeren ilişkilerde belirleyici olan değerlerin bulunduğu -tıpkı diğer filmlerdeki gibi- tartışma götürmez. Din, ekonomi, etik, sosyal ve kültürel çıkarlar, cinsiyet ve aile gibi kavramlar filmin temel tartışmalarını oluşturur. Farhadi bu

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

"Olsun,
ben onun babam
olduğunu biliyorum."

Nadir Adım

değerleri ustalıklı kurar ve işletir. Bu filmde aile gibi odağında "ortak" bir sevginin hüküm sürmesi gereken bir organizmada sevgi kavramı eşler arasında görünür değildir. Aksine filmin asıl kahramanı Nadir'in babasına duyduğu sevgiden bahsetmek mümkündür.

Henüz filmin başında İran'ı terk etmek isteyen ve kocasını kendisini yalnız bırakmakla suçlayan Simin, Nadir'e babasının -alzheimer olduğu için- onu hatırlamadığını, bir oğulun varlığını bile unuttuğunu, bilmediğini söyler. Nadir ise karısının bu düşüncesine hidetle karşı çıkar. "Olsun..." der, "... o, benim oğlu olduğumu bilmiyor ama ben onun babam olduğunu biliyorum."

Filmde yalnızca Nadir ve babası arasında bir sevgi ilişkisi vardır. Bakıcısı tarafından bileğinden yatağına bağlanmış ve o hâliyle kalkmak isterken yere yuvarlanmış hasta babasını görünce neye uğradığını şaşırır Nadir. Onu kendine getirmeye, yine eskisi gibi nefes almasını sağlamaya çalışır. Sarılır, öper, okşar. Yerinden kaldırmaya, kucaklayarak banyoya götürmeye gayret eder. Onu suyun altına sokup, yıkarken ağlar, kokusunu içine çeker, dizlerine kapanır. Öyle ki o görüntü seyircinin yüreğini dağlar. Filmin en can acıtıcı yeridir bu bölüm. Çok sonradan sosyal medyada da yayılan kamera arkası görüntülerde görürüz ki filmin yönetmeni Farhadi bile bu sahneyi çekerken ağlar, sete ara verir.

Sonraki sahnelerde de Nadir'in babasına karşı duyduğu o sarsılmaz sevgi hissi devam eder. Onu yalnız bırakmamak için gittiği her yere götürür. Mahkemede başı beladayken bile karısına ilk olarak babasını sorar. Her fırsatta yanına gider. Onunla konuşmaya çalışır.

Burada ve filmin tamamında ikili arasındaki en temel his sevgidir. Bir oğul, babasına onu büyüttüğü, sevdiği ve ona baktığı için minnet duyabilir veya örneğin hasta ve yaşlı olduğu, bakıma muhtaç olduğu için onunla ilgilenebilir, onu yıkayabilir, yedirebilir. Fakat Nadir ve babası arasında başka türlü bir şey vardır. Nadir, babasına sevgiyle bağlıdır. Her fırsatta yanına gelip onu öpmesi, ona sarılması, derdini anlarmış gibi gözünün ta içine bakması başka nasıl açıklanabilir! Ona seslenirken sesinin titremesi, hiçbir koşulda yalnız olmadığını hissettirmeye çalışması ve her daim elini tutup ona dokunması güçlü bağlarını ortaya çıkarır. Bir borcu ifa etmedeki sakillik, bir bezginlik yahut sıkılganlık yoktur bu ilişkide. Filmi bu denli inandırıcı kılan şey ise oğulun babaya duyduğu bu sahici sevgide yatar.

Bir borcu ifa etmedeki sakillik, bir bezginlik yahut sıkılganlık yoktur bu ilişkide.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

SEVGİ NEYDİ?

İPEK ATCAN

Sevgi bence emek falan değil, kelebektir. Hâlâ da kelebek. Midede uçan bir kelebek topluluğu. Karşı cins için, yavru bir köpek için, yeni doğan bir bebek için veya çok istenen bir şeye sahip olmak için uçan heyecanlı kelebekler.

"İçinde sevgi geçen filmler" desem birçoğunuzun aklına direkt kadın-erkek ilişkisi gelecek elbet. Hâlbuki sevgi çok daha geniş bir kavram. O sebeple içinden öyle veya böyle sevgi geçen, evde geçirdiğiniz bir akşama eşlik edecek (Artık karantinanın bittiğini ve kendimizi sokaklara attığımızı umarak yazıyorum.) ve kelebekleri harekete geçirecek birkaç film önermek istedim.

Okja (2017)

Okja, bir çocuk tarafından bir canlıya (yaratığa) duyulan karşılıksız sevginin muhteşem bir dille ve görsellikle anlatıldığı film. Yer yer gözlerin dolması garantili. Animasyonlardan ötürü ilk etapta "Aman ya, bu çocuk filmi!" gibi tepkiler olsa da hiç alakası olmadığını söylemeliyim. Bong Joon Ho tarafından yazılıp yönetilen *Okja* izlemek isteyenler için Netflix'te var. Bu arada Bong Joon Ho'yu 4 dalda Oscar'ı götüren *Parasite*'tan, Netflix'in şahane dizisi *Snowpiercer*'dan ve bu diziden önce 2013'te yayımlanan *Snowpiercer* filminden tanıyabilirsiniz. Tanımıyorsanız da hemen tanışmanızı şiddetle tavsiye ediyorum.

My Girl (1991)

Bundan tam 30 sene öncesine ait, neredeyse yaşıtım olan bir filmi önereceğim aklıma gelmezdi. Yola çıkarken amacım daha güncel filmlerden önermekti. Ama oldu mu? Oldu. Anna Chlumsky ve Macaulay Culkin'in baş rollerinde olduğu *My Girl*, iki genç (hatta çocuk) arasındaki saf ve utangaç sevgiyi anlatırken, tüm aile ilişkilerini de öyle güzel veriyor ki siz de hikâyenin bir parçasıymışçasına izliyorsunuz. Hatta olur da bunu izleyeyim, dersiniz hemen ardından bundan üç sene sonra yayımlanan *My Girl 2*'yu da izleyeyim. Zaten birincisini izledikten sonra ikincisini izlemeniz kaçınılmaz olacak.

Eternal Sunshine Of The Spotless Mind (2004)

Yazının başına otururken kendime verdiğim bir söz vardı: "Eternal Sunshine of the Spotless Mind'i asla önermeyeceğim." Ama olmadı, kendime verdiğim bu sözü tutamadım çünkü "sevgi" deyince bu filmi anmadan yapamadım, yapamıyorum. Bu filmi izlemeyen birilerinin kaldığı pek düşünmüyorum. Ama ola ki oralarda, bir yerlerde bu satırları okuyor ve "A, ben izlemedim!" diyorsanız hemen dergiyi yavaşça elinizden bırakın ve filmin başına oturun. Jim Carrey, Kate Winslet, aşk, gözyaşı, kahkaha, üzüntü, mutluluk, kabulleniş... Ne ararsanız bu filmde mevcut.

Eat Pray Love (2010)

Her seferinde "Keşke henüz izlememiş olsaydım." dediğim ve izlememişcesine tekrar tekrar izlediğim bir film. Evet, içinde kadın-erkek ilişkisi de barındırıyor ama esas anlattığı şey öz sevgi. Zaten, aslında birçok şey kendimizi sevmemizle veya sevmeyi öğrenmemizle başlıyor. Filmin başrolündeki Julia Roberts işte bu arayışta dünyanın bir ucundan diğer ucuna bir yolculukta buluyor kendini. Kendiyle ilgili keşfettikleri, kurtuldukları ve yeni buldukları ile insanda "Film bittin de ben de bilinmez, keşif dolu bir yola çıkayım!" hissi yaratıyor.

Soul (2020)

Eat Pray Love'dan bahsetmişken geçtiğimiz günlerde sahiplerini bulan Oscarlarda "En İyi Animasyon" ödülünün sahibi olan Soul'dan da bahsetmek istedim. Daha film çıktığı gün "Oscar'ı alırlı" demişti zaten herkes. İçinde New York, caz müzik ve kendini keşfetme süreci gibi üç muhteşem başlığı barındıran filmde ana karakter Jou'yu da Jamie Foxx seslendiriyor. Joe diğer taraf ile dünya arasında, bir yerde sıkışıyor ve olaylar gelişiyor. Her ne kadar "Kendini sevil" cümlesini artık içimizi bayacak kadar çok duy-sak da bunun önemini ve güzelliğini anlatan bir yapım.

The Holiday (2006)

Yine pek güzel, pek iç ısıtan ama daha çok kış aylarına uygun bir film önererek mevsuyu kapatıyorum: The Holiday. Gönül ilişkileri, geçen 15 sene de daha da büyük bir problem hâline geldi aslında. Tinderlar, Bumblelar, dijital dünyanın üzerimize çökmesi vb. Ama bu hikâye, bundan 15 sene kadar önce her şeyin ne kadar naif ve tatlı olduğunu gösterip hatırlatan tam bir "yerde ararken gökte bulma" hikâyesidir. Kate Winslet ve Cameron Diaz gibi iki güzel oyuncu romantik komedilerin aranan yıldızlarıdır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

BİR FİNCAN, BİR İNSAN

Sabahın ilk ışıklarının gözüne vurmasından hiç hoşlanmayanlara...

Uyandığında öğlen olmuştu bile. Telefonuna baktı. Çocukluğundan beri erken kalkmasını öğütleyen ve kalkmadığı her gün için onu azarlayan babası yine sabahın köründe, saat 10.00'da iki kere aramıştı. Evet, 10.00 sabahın körüydü. Çünkü ne zaman uyanırsan o zaman sabahdır. Sahibinin yatakta doğrulduğunu gören kedi "Yanında bana da yer aç!" dercesine bakıyordu adama. O da bu durumdan fazlasıyla memnun bir şekilde gülümsedi ona ve hafifçe yana doğru kıvrıldı. Kedi artık yatağa gelmişti, adamın yeni yeni uzamaya başlayan sakallarına sürtünmekle meşguldü. Mutluluğun getirdiği mırıltılar da buna eşlik ediyordu tabii.

Beş dakikalık bir sabah sırtışmasının ardından yatağından zor da olsa kalktı adam. Babasını aramak istedi önce fakat henüz zihin açıcı bir konuşmaya hazır değildi. Yazın gelmeye başlamasıyla birlikte yeşillenen ağaçlardan ve bodur çimenlerden yayılan bahar kokusu evin içine dolmuştu. Balkona çıktı. İstanbul Boğazı'nın mükemmel manzarası her gün baksa da güzelliğinden bir şey kaybetmiyordu. Güneş tepedeydi ancak kavrucu olmaktan çok uzaktı. En sevdiğim havalar diye düşündü. Deniz üzerinden gelip çatılar üzerinde uçan martılar olası bir kuru ekmek ödülü için birbiriyle yarışır gibiydi. Bu güzel sabahta bir şey eksikti: Bir fincan kahve.

Eşi çoktan kahveyi yapmış, çalışmaya başlamıştı. (Evlere kapanmanın tek güzel tarafı yine o kapatıldığımız evlerden çalışma şansımızın olması herhâlde.) Kendine bir kahve koydu. Kokusu evi çoktan sarmış olsa da tadına duyduğu özlem rüyalarına girecek derecede yüksekti. İlk yudumun ardından suratındaki gülümsemeyi gördü aynada. Kendini bir anda kahve reklamında oynayan bir oyuncu gibi hissetti. Bardağın içindeki kahveye bakarken onun yolculuğunu hayal etmeye başladı. Son bir buçuk senedir eve hapsediğinden uzak diyarların yalnızca hayalini kurabiliyordu.

Gözlerini kapatıp bir yolculuğa çıktı. Meksika'da kahve ağaçlarının arasındaydı. Gölge, ağaçların arasında olgunlaşmış kiraz gibi gözükken kahve çekirdeklerini topluyordu. Nemli toprak üzerinde yürürken kendisinin de bu topraktan geldiğini ve belki de bir zamanlar bir kahve çekirdeği olduğunu düşündü. Kahve çekirdeği nemli ortamda yetişir, güneş ışığını sevmez. Tıpkı kahve severler gibi. Oradan havalanıp Kolombiya'nın bir köyüne, belki de yetitirdikleri kahvenin henüz tadına bakmamış olan koyu tenli insanların arasına gitti. Sonra da Kenya'ya... Ardından bir Osmanlı sarayında bir yandan Türk kahvesini yudumlar, bir yandan da lokum yediğini hayal etti. Her bir hayalinde yüzündeki mutluluk gide-rek artıyordu.

Gözlerini açtığında eşi ona anlamsız gözlerle bakıyordu:

"Sebepsiz mutluluğunun sebebini sorabilir miyim?"

"Kahve..." dedi, "... bir fincan kahve."

Sadece bu değildi elbette. Ekonominin battığı, mutasyon geçiren virüsler sebebiyle bir sabah Örtümcek Adam olarak uyanabileceğimize inanacak seviyede psikolojik baskı altında olduğumuz ve mafya babalarının bile adalet istediği bir düzende olmaktan her ne kadar mutsuz olsa da hâlâ bazı şeylerin onu mutlu edebilmesinin de mutluluğuydu bu. Bu his ona babasını arama cesareti bile verdi. Erken kalkmaması fırça yemesine ve yapılması gereken bir işin ortaya çıkmasına sebep olsa da insanın sevdiklerinin sesini duyabilmesi ne kadar güzel diye düşündü.

Güzel bir sabah, bir fincan kahve, biraz umut, karşılıksız sevgi...

Yetmez mi? Yeter be...

*Güzel bir sabah,
bir fincan kahve,
biraz umut,
karşılıksız sevgi...*

Çiğdem Toprak

Yağmur Arat / İzlerin Peşinde

SEVGİ KUŞAĞI

Saat akşam on bire yaklaşıırken beyaz gecelerin verdiği şaşkınlıkla bir yolun ortasında yürüyordum. Tek tük geçen arabalara otostop çekiyor ama pek de başarılı olamıyordum. Çantamdan bir elma çıkarıp keyifle o elmayı yedim. Havanın aydınlık olması içimi rahatlatırsa da alttan alttan içimde alevlenen endişe rüzgarını hissediyordum. Yol kenarında ağır ağır ilerlerken, arada bir bariyerlere yaslanıp bu kuzey ülkesini terk etmeyen güneş tadını çıkarıyordum.

Yürürken elimi pervasızca kaldırdığım bir anda önümde bir araba durdu. İlk başta benim için durduğuna inanamadım. Yavaşça camı açmasıyla hızlı adımlarla arabaya doğru ilerledim.

– Merhaba. Bu adrese gideceğim ama siz ne tarafa gidiyordunuz acaba?

– A, biliyorum burayı! Maalesef buraya gitmiyorum ama bu yol üzerinde 20 kilometre gideceğim. İstersen seni gideceğin adrese daha yakın bir yere bırakabilirim.

– Şahane, diyerek çantamı bagaja attım ve ön koltuğa geçtim.

– Buralarda hiç otostop çekene denk gelmedim. Uzak-

tan da tam seçemedim seni. O yüzden biraz geç durdum. Bu arada ben Thiago. Nerelisin bakalım?

– Ben de Yağmur, memnun oldum. Türk'üm. Norveç'i gezmeye geldim ve son haftamda biraz daha kuzeye çıkmak istedim.

– Vay, şaşırmadım desem yalan olur. Senin gibi bir kadının tek başına otostop yapacağını tahmin etmezdim.

– Evet, aslında suç oranı daha yüksek bir ülke olsaydı bu kadar rahat otostop yapamazdım.

– Örneğin Brezilya, diyerek kahkaha attı.

Ben bu kadar gülmesine anlam veremeyince "Ben Brezilyalıyım. Eşim Norveçli ve beş yıldır burada yaşıyoruz," diye ekledi. Şaşkınlık içerisinde "A, demek öyle! Brezilya'yı çok merak ediyorum. Aslında bütün ülkeler için aynı şeyi söylüyorum," diye gülümseyerek karşılık verdim.

– Demek sen de keşfetme duygusuyla yanıp tutuşuyorsun. Bana gençliğimi, Avrupa'dan Nepal'e uzayan yolculuk zamanlarımı hatırlattın.

– Nasıl yani? Avrupa'dan Nepal'e karadan bir yolculuk mu yaptın?

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Hande Koçhan

- Evet, hem de büyüleyici bir yolculuk. Hayatımın o dönemini iyi ki yaşamışım diyorum her yaşımda. Hatta keşke o dönemlerdeki her bir anım, her bir günüm daha uzun sürseydi. Hippi kuşağını öyle özleyorum ki, diyerek iç geçirdi.

- Bir dakika, bir dakika, dedim heyecanla. Bana meşhur hippie kuşağından olduğunu mu söylüyorsun?

- Evet. Bilir misin o kuşağı? Açıkçası yaşından dolayı bileceğini düşünmedim, dedi gülümseyerek.

- Bilmez miyim? O kadar çok okuma, o kadar çok araştırma yaptım ki o dönem hakkında... En sevdiğim dönem olabilir, dedim gözlerim parlayarak.

Thiago heyecanını karşısında çok mutlu oldu ve yaşadıklarını aktarmaya hevesliydi. Gözlerimle ona "Haydi, daha fazlasını anlat!" diye bakıyordum. Öyle heyecanlıydım ki okuduğum, izlediğim filmlerden bir karakterle karşılaşmış gibi hissediyordum ve o dönemin detaylarını asıl kaynaktan öğrenecek olmanın heyecanı ile yanıp tutuşuyordum.

- E, anlatmayacak mısın? Lütfen her şeyi anlat! Nasıl başladı bu yolculuk, nerelere gittin, o dönemde yaşamak nasıl bir duyguydu, değişen ne oldu?

Kahkaha atarak:

- Tamam, tamam. Sakin ol öncelikle, hepsini anlatacağım. Biliyor musun? Uzun zamandır bu konu hakkında kimseyle konuşmadım. Senin gibi benim de bu konuda sohbete aç olduğumu söyleyebilirim. Öncelikle yirmili yaşlarımın başında dünyayı bir ateş sardı. Savaşların, tüketim toplumunun, kapitalizmin verdiği buhran artık kara bir buluta dönmüştü. 1960'ların başında başlayan Beat Kuşağı'nın etkisi, 68 ayaklanması derken sonunda bu, hippie akımına dönmüştü. Gençler savaş değil barış istiyordu, özgürlük istiyordu. Her şeyi sevmek, sevimlik... Kısacası bu dünyanın güzelliklerine odaklanmak ve yaşamak istiyorlardı. Siyasetin altında dönen kirli oyunların daha fazla insana acı vermesini istemiyorlardı.

*Bu yolculuk
hikâ yemin hiç
bitmemesini
istiyorum.*

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

İç çekerek devam etti:

- Ben de o dönemler Brezilya'daydım. Akımı ilgiyle takip ediyordum ama benim hayatımı 1969 Woodstock Konseri değiştirdi. Sana o ortamı nasıl anlatabilirim, bilmiyorum ama müzikle, sevgiyle devrim yaptığımızı hissediyorduk. İnanılmaz bir enerji vardı. Sonra da (1973 olması lazım yanlış hatırlamıyorsam.) Avrupa'ya gittim. Woodstock Konseri'nde tanıştığım arkadaşlarımla Nepal'e kadar uzanan bir yolculuk yapmaya karar vermiştik. İlk durağımız İstanbul'du. Lale Puding'i bilir misin?

- Sultanahmet'teki Lale Restoran mı? Bilmez miyim? Sana hippie akımını çok sevdiğimi söylemiştim ya, okumalarım sayesinde öğrendim. Bir nevi buluşma noktasıymış sanırım orası, öyle mi?

- Evet, aslında seyahatlerimizde herkesin rotası farklı oluyordu. Bu şekilde bazı noktalar vardı, biz bunlara buluşma noktası diyorduk. İstanbul da onlardan biriydi. Genelde bizimkilerin gittiği bir Lale Puding vardı, bir de Yener'in Yeri. Hippie olan herkes bu yerleri bilirdi. Buraya gider, yeni insanlarla tanışır, seyahat planları yaparlardı. Bir de buralar aslında iletişim noktalarıydı. Mesela Hindistan'a gidecek bir arabada iki üç kişilik eksik varsa bir ilan asılırdı ve iletişim bilgileri bırakılırdı.

- Biliyor musun? O ilanlar hâlâ asılı Lale Restoran'da. Üstelik bir camla etrafı olduğu gibi sarılmış. Hatta ilanların yanı sıra fotoğraflar da var.

- Ciddi misin? Bak, bunu bilmiyordum işte! İstanbul'a gideli çok uzun zaman oldu. Sanırım yedi yıl önce bir konser için gitmiştim.

- Ne konserine gittin?

- Kendi konserime, diyerek gülümsedi.

- İnanmıyorum! Resmen gizlemlî bir kutu gibisin Thiago. Ama dur, önce bu hikâyeni bitir, sonra da nasıl müzisyen olduğunu anlat!

- İstanbul'da genelde ekip değiştirirdi herkes. Sonra da kilometrelerce yol katederdik. Kimisi Goa, Hindistan'a; kimisi Katmandu, Nepal'e; kimisi de Bangkok, Tayland'a giderdi. Ben Nepali seçtim. Dağlar her zaman beni çağırıyormuş gibi hissediyordum. Aşk, sevgi dolu bir yolculuktu. Her şeyi çok sevdiğimiz bir dönemdi. Ağacı, kuşu, insanları, ormanı, doğanın her karakterini... Biliyor musun? Sevgi kavramının genişliğini ve saflığını o dönem öğrendim. Örneğin hâlâ vegan olmam o kuşaktan miras bana. Doğayı, insanları hâlâ bu denli sevebiliyorsam, anı bu derece mutlu yaşabiliyorsam hepsi o kuşağın mirası.

- Thiago, seni öyle iyi anlıyorum ki! O kuşakta yaşamadım ama birçok şeyi onlardan öğrendim. Eğer eski bir dönemde yaşama şansım olsaydı kuşkusuz ki o dönemde çiçek çocuklarıyla birlikte yaşamak isterdim.

Thiago gülümsedi ve ardından ikimiz de başımızı yola çevirerek iç çıktık. İkimiz de o dönemi düşünerek

konuşuklarımızı biraz sindirmek istedik. Yolum sonuna gelmişti ve ayrılacaktık. Thiago bir benzin istasyonu çekti. Ben de emniyet kemerimi söktüm ve "Thiago seninle tanışmak büyük bir keyifti," dedim.

- N'apıyorsun dostum? Bu keyifli sohbeti böyle yarım bırakacağımı mı sandın? Tak bakayım kemerini, benzin alıp geliyorum. Seni varış noktana bırakacağım. Önümüzde uzun bir yol var ve bol bol sohbet edeceğiz, dedi.

Şaşkınlıkla Thiago'ya bakarken o, çoktan arabadan dışarı çıkmış, benzin almaya gitmişti bile. O kadar mutlu oldum ki! Yol arkadaşımın dinlenecek daha birçok hikâye olduğunu biliyordum. Thiago, arabaya gelince navigasyona adresi girdi. Nihayet hava kararmıştı ve biz karanlık yollarda, farların aydınlattığı loş ışıktaki yolumuza devam ediyorduk.

- Peki bu büyü nasıl bitti? Yani tarihsel anlamda biliyorum tabii ama senin için nasıl bittiğini soruyorum.

- Yaklaşık bir yıl seyahat ettim ve param bitti. Param bitince Hindistan'a, Nepal'e yerleşti. Bense dönmeyi tercih ettim. Sonra klasik şeyler işte. İş buldum, çalıştım yani hayatıma devam ettim.

- Biliyor musun? Şu an sadece seyahat ediyorum Thiago. Çok az param var, yeri geliyor, bitiyor, idare ediyorum, çalışıyorum ve yine yola devam ediyorum. En büyük korkum ise bir gün bu seyahatim bitmesi. Seyahatin hayatımın merkezi olmasını istiyorum. Elbette yer yer dinleniyorum. Geri dönerim veya dünyanın bir yerlerinde yaşarım. Ama anlıyor musun? Bu yolculuk hikâyemin hiç bitmemesini istiyorum.

- Aslında sen içsel bir yolculuktan bahsediyorsun anladığım kadarıyla. Bu, çok derin bir şey Yağmur, hiç bitmiyor. Seyahat ettiğim dönem büyüleyici güzelliğe sahipti ama döndükten sonra da işler çok kötü gitmedi. Sevdiğim bir işi yapıyorum mesela ve mesleğime aşığım. Müzisyenim ve yine seyahat ediyorum, sanat yapıyorum. Belki de böyle bir yolculuğa çıkmasaydım hiçbirini yapamazdım. İstediklerimin peşinde bu denli tutkulu koşamazdım. Benim seyahatim o yolda başladı ama hiç bitmedi.

- Evet, haklısın. Böyle seyahatlerde yaşam tarzını, bakış açını ve alışkanlıklarını değiştiriyorsun. Eğer bunları hayatına yedirirsen aslında o yolculuk hiç bitmemiş sayılır.

- Kesinlikle! Bak, o zaman ne diyeceğim: Şu termosun içinde kahve var. Madem yolumuz uzun, bize birer bardak kahve koy. Bu kahveleri içimizdeki bitmeyen seyahat aşkına, keşfetme duygusuna ve sevgimize içelim. Ne dersin?

- Ne diyebilirim ki Thiago, iyi ki seninle yollarımız keşmiş diyoruz.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Nazlı Başaran, Şiir

HAZİRAN ŞARKISI

Ben sarmaşığa,
sarmaşık bana aşık.
Bir narın bereketine sığındık.
Bu çıldırmış dünyanın kucağına doğmuş binlercesiydik.
Karanlıkta çarpıştık
ve karanlıkta bulduk bu yaşamda yansıyan yüzümüzü.
Perdesini bile açmayan komşuları
pencere dibinde asırlık bir sabırla
yine biz bekledik.
Bize hep yakındı bahar,
okyanusa sarınıp yatardık geceleri.
Kuş dili konuştuk,
kuşlar gibi uçtuk dört duvar arasında.
Kırpikleri topladık yerden,
deri değiştirdik.
En çok biz!
Biz yırttık korku dolu düşlerin ertesini.
Zaman içimizden akıp, geçenken
ağaçlar boy attı,
çöller akarsulara vardı.
Hasankeyfi basan suların derdi,
bir gecelik yakamızı bıraktı.

Sarmaşık bana,
ben sarmaşığa
öyle vurgun
öyle deli.
Bir daha, bir daha.
Haziran'ı erkenden kucakladık.

Mayıs 2021, Kalamış

BAŞKA TÜRLÜ BİR ŞEY BU

Platonik aşklar, sevip de kavuşamayanlar, kavuşup da ayrılanlar, özlem, heyecan, tutku ve bolca kalp kırıklığı... Şarkıların bunlarla ilgili söyleyeceği çok şey var, şüphesiz. Ama bizim bu ay Manyetik Bant'ta konuk ettiğimiz şarkılardaki aşk bir başka. Yoğun hisler bu defa sevgiliye değil müzisyenlerin göz bebeği enstrümanlarına doğru akıyor. Parmaklar tenlerde değil plak zarflarında geziyor. Sevginin türlü biçimi, şarkı sözlerinden taşıp içimizi dolduruyor. Bu dünyada herkese ve her şeye yetecek kadar tutku var.

The Beatles - Martha My Dear (1968)

"İyice bir bak, görmek zorundasın birbirimiz için olduğumuzu... Martha, canım, beni unutma." Ayrılıkla biten bir aşk hikâyesinin ardından yitirilen sevgiliye söyleniyor gibi görünen bu sözler Paul McCartney tarafından çoban köpeği Martha'ya hitaben yazılmış. McCartney'nin ilk hayvanı olan Martha, müzisyenin hayatına 1966'da girmiş. Köpeğiyle ilişkisinin onu hiç olmadı kadar sevecen kıldığını söyleyen McCartney "Sadece bir köpeğe sarılırken böyle hissedebilirsiniz," diyor. 1981 yılında, 15 yaşında ölen Martha'nın yavrularından Arrow'u McCartney'nin *Paul Is Live* albümünün kapagında görüyoruz. Çalışmak açısından zor bir yapıya sahip olan şarkı ne Beatles ne de McCartney konserlerinde sahneye taşınmış.

B. B. King - Lucille (1968)

Müzisyenlerin gitarlarına isim vermesi sık rastlanan bir durum. Eric Clapton'ın Blackie'si, Brian May'in Red Special'ı, Eddie Van Halen'in Frankenstrat'i sahiplerinin ellerinde müzik kültürünün bir parçasına dönüştü. Blues efsanesi B. B. King'in gitarı Lucille hem ustasının icrası hem etkileyici öyküsüyle müzik tarihinin ikonik enstrümanlarından biri.

1949'da Arkansas'ta kaldığı küçük bir kulüpte çıkan yangında son anda gitarını kurtarıp kaçan B. B. King, Lucille adını bu gitarına vermiştir. Çalışan Lucille adlı bir kadın için kavgaya tutuşan iki kişinin devirdiği gaz yağından çıktığını ve adamların yan-

gında öldüğünü öğrendikten sonra böyle bir şey yapmamasını hatırlatması için gitarına Lucille adını veriyor. Lucille aslında tek bir gitar değil. Müzisyen, kullandığı Gibson markalı gitarların hepsini *Lucille* adıyla anıyor ve onu sesinin bir parçası olarak görüyor. "Sözlerimle eşlik etmediğim her şarkıyı Lucille'i çalarak söylüyorum," diyor B. B. King. 1968 tarihli albümü *Lucille*'e adını veren şarkının sözleri gitarına dair hislerini ortaya koyuyor: "Dinlediğiniz ses gitarım Lucille'den geliyor. Lucille'e deli oluyorum. Lucille beni tarladan kurtardı, bana şöhret getirdi. Lucille'i ne kadar anlatsam az. Bazen hüzünlendiğimde sanki bana yardım etmek istiyor gibi."

King'e 80. doğum gününde Gibson tarafından hediye edilen Lucille prototipi 2019'da bir açık artırmada 280.000 dolara satıldı.

Run-DMC - My Adidas (1986)

80'lerde Queens'ten çıkıp hip hop'ın öncülerinden olan Run-DMC sneaker kültürü için de önemli bir isim. *Raising Hell* albümlerindeki "My Adidas" şarkısının hikâyesi, sevdikleri bir ayakkabıyı övmenin ötesinde bir anlam taşıyor.

Yaşadıkları mahallede kanaat önderi konumunda bulunan Dr. Deas'ın bol pantolon ve spor ayakkabı giyen gençlerin toplumun en düşük kesimini oluşturan serseriler ve uyuşturucu satıcıları olduğunu söylemesi üzerine kimsenin insanları görüşüşlerine göre yargılamaması gerektiğini düşünen grup, giydikleri ayakkabılarla ilgili bir şarkı yapmaya karar veriyor. Müzikleriyle dünyayı gezen, Live Aid gibi önemli organizasyonlarda yer alan Run-DMC'nin "Adidaslarım konser kapılarından geçer ve stadyumlarda yürür," demesi parçası oldukları kültüre yönelik ön yargılara bir cevap.

Grubun menajerinin Madison Square Garden'da 40 bin kişiye verdikleri konsere davet ettiği Adidas yöneticisi "My Adidas" şarkısında binlerce kişinin Adidas Superstarlarını çıkarıp, salladığını gördüğünde hip hop dünyasındaki ilk marka iş birliğinin de yolu açılıyor. Run-DMC konserden birkaç hafta sonra Adidas ile milyon dolarlık bir sponsorluk anlaşması imzalanıyor.

*Bu dünyada
herkese ve her şeye
yetecek kadar
tutku var.*

Pearl Jam - Spin the Black Circle (1994)

Haziranın 12'si tüm dünyada Record Store Day (Plak Dükkânları Günü) olarak kutlanıyor. Bu günde sanatçılar özel albüm ve single'lar, sınırlı sayıda basılan plaklar yayımlıyor, plak dükkânları kampanyalar ve etkinlikler düzenliyor. Belki siz de bu yıl Record Store Day'de sevdiğiniz bir albümün plağını alır ve bir plak dükkânına destek olursunuz.

Konu plak sevgisi olunca Pearl Jam'in *Vitalogy* albümünde yer alan "Spin the Black Circle"ı anmak gerek. Müziğe olan tutkunun siyah, vinil bir yuvarlakta yoğunlaştığı şarkıda Eddie Vedder plaklara ve pikabına aşkını şöyle ilan ediyor: "Çok sıcaksın / Ah o ritüel / Kıvrılmış kolunu bıraktığımda..." Gruba ilk Grammy'sini kazandıran şarkı hâlâ Pearl Jam konserlerinin olmazsa olmazlarından.

The Presidents of the United States of America - Peaches (1995)

Seattle'in karanlık ve yağmurlu havasıyla büyüyen The Presidents of the United States of America en bilinen şarkılarından "Peaches" ile bizi güneşli bir yaz günü bir şeftali ağacının gölgesine götürüyor. Şehir yaşamından kaçıp, kırsala taşınan birinin ağzından yazılmış şarkıda kahramanımızın önündeki yeni hayata dair en büyük sevinci gölgesine uzanıp uyumayı hayal ettiği ağaçlardan istediği kadar şeftali yiyebilecek olması. "Milyonlarca şeftali, benim için / Milyonlarca şeftali, hem de bedava" Grubun solisti Chris Ballew, bu şarkıyı hoşlandığı kızı açılmak için onu bir şeftali ağacının altında beklerken yazmış.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

YENİ BİR AŞKIN EŞİĞİNDE BİR EFSANENİN DOĞUŞU:

BLOOMSDAY

*I made the pilgrimage
in the Bloomsday swelter
from the Martello Tower
to the Cabby's Shelter.*

Patrick Kavanagh, "Who Killed James Joyce"

James Joyce'un en önemli eseri olarak gösterilen *Ulysses*, aynı zamanda edebiyat tarihinin en özel "vaka"larından da birisidir. 16 Haziran 1904 tarihinde romanın ana kahramanı Leopold Bloom'un Dublin sokaklarını bir uçtan bir uca adımlarken başından geçen olayları okurlarla buluşturan kitap, Leopold'un Stephan Dedalus ve Molly Bloom ile girdiği diyaloglarla hızla farklı bir yöne doğru evrilir. Kendi içerisinde binlerce bilmece, bulmaca barındıran kitap aynı zamanda edebiyat tarihinin hakkında en fazla araştırma yapılan eserlerinden biri olarak da tarihe geçer.

Dublin: Söylentiler, Hikâyeler ve Bir Aşk

Kendi içerisinde birçok gizem barındıran *Ulysses*, romanın yazarı James Joyce'un otobiyografisine dair de birçok özel an, atıf ve sırrı içinde barındırır. Bunlardan ilki şüphesiz ki romanın geçtiği 16 Haziran tarihinin Joyce'un kişisel yaşantısı açısından ifade ettiği değerdir. Eserlerini kendi bilincinin saf bir yansıması olarak inşa eden ve metinlerinde birçok otobiyografik öğeye yer veren Joyce, *Ulysses*'i de kendi hayatı için büyük bir kırılma içeren o özel güne sabitler: Daha sonra eşi olacak Nora Barnacle ile buluşup Dublin sokaklarında romantik bir yolculuğa çıktığı o özel gün. 10 Haziran 1904'te tanışan Joyce ve Barnacle birkaç gün sonra buluşmak için sözleştiklerinde hikâyelerinin nasıl şekilleneceğine dair en ufak bir fikirleri yoktu. Oysa takvimler 16 Haziran'ı gösterdiğinde sözleştikleri gibi buluşan çift 1931'de evlenecektir ve aslında Joyce ölene dek sürecek uzun bir ilişkinin de ilk adımını atmış olur. Bu tarihten sonra ise Dublin aşkın, romantizmin ve yeni söylentilerin şehri olarak edebiyat dünyasının göz bebeklerinden birisi olur. Öyle ki şehir daha sonra Joyce'un *Dublinliler, Sanatçının Bir Genç Adam Olarak Portresi, Ulysses* ve *Finnegan'ın Vahisi* ev sahipliği yaparak değerini yıldan yıla artırır.

Dünyanın hızla büyük bir savaşa doğru sürüklendiği 1930'lu yıllara kadar çeşitli nedenlerle evlen(e)meyen Joyce ve Barnacle, ilişkileri boyunca birçok şehre uğramış, Dublin'den Zürih'e kadar birçok şehri el ele dolaşmışlardır. Kendi içerisinde bu büyük hikâyeye dair birçok anekdot da bulunduran *Ulysses*, Bloomsday'in kahramanları üzerinden Joyce ve Leopold, Barnacle ve Molly Bloom'a dair yapılabilecek farklı okumalara da davetیه çıkarır. Öyle ki bu hikâye çeşitli araştırmacılar tarafından Joyce'un kişisel yaşantısının alternatif bir versiyonu olarak da yorumlanır, onun ve çevresindekilerin gayriresmi bir biyografisi olarak okunur. Elimizdeki tüm bu veriler aslında 16 Haziran'ı Joyce çifti ile Bloomların hikâyelerinin keştiği özel bir gün olarak hafızalara kazır.

Ulysses'in ana kahramanı Leopold Bloom'dan ilhamla "Bloomsday" adıyla tarihe geçen 16 Haziran zamanla bir fenomene dönüşerek, bugün dahi kutlanmaya devam eden âdeta tarihi bir vaka olarak takvimlerdeki yerini alır. Öyle ki Bloomsday bugün Dublin'den Sydney'e, Zürih'ten Prag'a, Londra'dan New York'a kadar birçok şehirde farklı şekillerde kutlanmaktadır.

Bloomsday: Kurgunun Gerçeğe Dönüşmesi

James Joyce'un ilk kez Sylvia Beach tarafından 2 Şubat 1922 tarihinde bütün olarak yayımlanan romanı *Ulysses*'in ilk baskısı Paris'teki Shakespeare and Company'de gerçekleştirildi.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Şehrin Yıkılışı

rilmıştır. Joyce 40 yaşındayken yayımlanan roman edebiyat dünyasını öylesine etkilemiştir ki bugün hâlâ birçok çağdaş yazar tarafından bir kutup noktası olarak kabul edilir. Üstelik içerisinde yüzlerce bilmece, bulmaca, oyun barındıran *Ulysses* zamanla peşinden o kadar çok okuru sürüklemiştir ki bu durum Joyce'u da epey eğlendirmiş, hatta ona "İçine o kadar çok bilmece, bulmaca ve zekâ oyunu koydum ki profesörler yüzyıllarca ne demek istediğimi tartışacaklar. İnsanın ölümsüzlüğü garantilemesinin tek yolu da budur," sözünü söylemiştir.

Bloomsday'in bugün nasıl bir anlam ifade ettiğine ve tarihi altyapısına geçmeden önce kısaca bahsedilmesi gereken ilk şey aslında bir roman olarak *Ulysses*'in serüvenidir. İlk olarak Jane Heap ve Ezra Pound'un yardımıyla Margaret Anderson tarafından çıkarılan Amerikan dergisi *The Little Review*'da tefrika edilen roman, Mart 1918 ile Aralık 1920 tarihleri arasında aralıksız olarak okurla buluşur. Nihayet 1922 yılında bir bütün hâlinde yayımlanan roman Homeros'un ünlü eseri *Odysseia* üzerine inşa edilirken Leopold Bloom'un hikâyesiyle Odysseus'un serüveni arasında da büyük paralellik oluşur. Leopold Bloom isimli bir karakterin Dublin sokaklarında geçen 18 saatlik serüvenine odaklanan roman, onun bu süreçte eşi Molly Bloom ve Stephen Dedalus ile olan ilişkisini, yolculuğunu okurla buluşturur. Leopold'un Stephen ile karşılaşmasıyla başlayan roman zamanla bir iç hesaplaşmaya dönüşür ve Molly Bloom üzerinden sınırlarını giderek genişletir. Roman boyunca aralıksız olarak Dublin sokaklarını adımlayan karakterler hikâye sona erdiğinde okura âdeta şehrin bir haritasını çıkarır ve ilişkiler yumağı fazlasıyla farklı

bir hâl alır. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın İstanbul, Paul Auster'in New York, Jean-Paul Sartre'in Parisle özdeşleşmesi gibi Joyce da Dublin ile iç içe geçer ve bu serüvende Dublin fazlasıyla güçlü bir yere konumlanır. Romana dair yapılan her okuma, şehrin yazar ve roman kahramanlarıyla daha zengin bir ilişki kurmasına yol açar. Etkisi onlarca yıldır devam eden bir kurmacanın parçası olan şehir, Joyce sanatının da en önemli parçası olur.

Şehir, Aşk ve Ötesi: Bir Fenomenin Doğuşu

Her aşk kendi geleneklerini yaratır ve bu, zamanla genişler. 16 Haziran da Joyce çifti için böylesi bir tarih olur. İlişkileri boyunca Joyce'un yanından hiç ayrılmayan Barnacle ona bahsettiği ilhamı her zaman hissettirmişti. Öyle ki bu durum Joyce'un edebi yapıtları kadar mektup ve notlarında da gündeme gelmiştir. Söz gelimi ilk kez 1957 yılında *Letters of James Joyce* başlığı altında bir araya getirilen Joyce-Barnacle mektuplaşmaları bir ilişkinin bir şehirle nasıl özdeşleşebileceğine dair özel notlar içerir. Joyce-Barnacle aşkını farklı açılardan da gözler önüne seren bu mektuplaşmalar onların özel yaşantısından birbirlerine verdikleri değere Joyce'un edebi serüvenine dair notlarından eserlerine taşıdığı çeşitli otobiyografik öğelere yönelik birçok anekdot içerir. Böylece şehir, aşk ve sanat iç içe geçerek ortaya büyük bir "Joyce yumağı" çıkarılır.

Bugün çağdaş kültürde yer alan tüm Bloomsday (İrlanda'da: *Lá Bloom*) kutlamalarının başlangıç noktası Dublin'dir. Sabahın erken saatlerinde *Ulysses* okumalarıyla başlayan gün farklı sanatçılar tarafından gerçekleştirilen performanslar, okuma deneyimleri ve gösterilerle sürdürü-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

lür. Buradaki temel örgü, Joyce'un *Ulysses*'te takip ettiği hikâyeyi yeniden canlandırmak ve eseri baştan üretmek, ona yeni bir deneyim ilave etmek üzerinedir. Öyle ki romanın geçtiği mekânların varlıklarını bugüne kadar sürdürmelerindeki en önemli etkenlerden birisi de Bloomsday'ın varlığı olur.

Bloomsday, ilk kez romandaki olayların gerçekleşmesinin ellinci yılı olan 1954'te sanatçı John Ryan, romancı Brian O'Nolan ve belirli bir entelektüel çevre tarafından kutlanır. Zamanla bir gelenek hâlini alan bu durum, hızla Dublinlilerin James Joyce'a karşı duydukları sevgiyi ifade edebilecekleri bir etkinliğe dönüşür. Kendi içerisinde zamanla birçok ritüelin doğmasına da neden olan Bloomsday bugün artık klasikleşmiş bir yapı almıştır. Hatta bu durum edebiyatseverler tarafından bir "hac yolculuğu" olarak da yorumlanmaya başlamıştır.

Bloomsday kutlamaları *Ulysses*'in açılışını yaptığı Sandycove'daki Martello Tower'da başlatılır ve Dublin'in farklı noktalarında sürdürülür. Burada yapılan anma konuşmaları ve okumalar genellikle Joyce'un sanatçı kimliği ve *Ulysses*'in modern kültürde ifade ettiği değere dairdir. Şehrin Joyce tarafından Nighttown olarak tanımlanan bölgesi bu hac yolculuğunun bir sonraki durağı olur. Bu uzun yürüyüş sırasında susayan Joyceseverler için soluklanabilecekleri en özel mekân şüphesiz ki ilk Bloomsday kutlamalarını gerçekleştiren ekiple yer alan John Ryan'ın sahibi olduğu Bailey Pub'dır. Dublin'in şehir merkezinde yer alan bu pub, yeni okuma ve performans gösterilerine de ev sahipliği yapar. Bar popülaritesini giderek artırırken mekânın sahibi Ryan da yapıya özel bir ilave yapar: Bailey Pub'ın dış kapısına Leopold Bloom'un ev adresini gösteren bir plaka ekler: *No. 7 Eccles Street*. John Ryan tarafından 1954 yılında filme de alınan ilk Bloomsday kutlamaları Joyce hayranlarının hac yürüyüşü olarak kabul edilirken söz konusu ritüellerin nasıl başladığını da açıkça gözler önüne serer.

Zamanla Dublin'in en büyük ve en özel günlerinden ve festivallerinden birisine dönüşen Bloomsday, bir kurgu eserin nasıl olup da gerçeğe dönüşebileceğini, bir hikâyenin milyonları peşinden nasıl sürükleyebileceğini gösteren en önemli temsil araçlarından biri olur.

Modern Kültürde Bloomsday

Modern çağda söz konusu bir şehre duyulan sevgiyse her yol Joyce'a çıkar. Öyle ki farklı disiplinlerden birçok sanatçıyı etkileyen Joyce ve *Ulysses*'e birçok sanatsal üretimde atıfta bulunulmuştur. Söz gelimi u2'nun *Breathe* şarkısı bir 16 Haziran tarihinde yaşanan olayları hikâyeleştirir, Richard Linklater'ın *Before Sunrise* filminde Jesse ve Celine trende karşılaştığında takvimler yine aynı tarihi göstermektedir. Avusturyalı modernist Hermann Broch 16 Haziran'ı "gündelik hayatın evrensel simgesi" olarak nitelerken, Fransız neo-Markсист Henri Lefebvre ise bu tarihi Joyce'a atıfta "gündelik olanın edebiyat alanında aniden belir-diği" tarih olarak niteler. 16 Haziran zamanla kendisine o kadar farklı bir kişilik edinir ki Amerikalı yazar ve şair Sylvia Plath özel bir izin olarak Ted Hughes ile 16 Haziran 1956 tarihinde *Ulysses*'in geçtiği özel mekânlardan St. George the Martyr Church, Holborn'da evlenir. Tüm bu göndermelere ek olarak spekülasyonları ve "geleceği görmesi" ile meşhur *The Simpsons*'in "In the Name of the Grandfather" başlıklı bölümü de bir Bloomsday günü Dublin'de geçer.

Bloomsday bugün Avustralya'dan Amerika'ya, Birleşik Krallık'tan Fransa'ya kadar birçok ülkede kutlanmaya devam ediyor. Salt bu gerçek bile bir yazara ve kurgu bir esere duyulan sevginin hayatımızı ne derecede değiştirebileceğini, zenginleştirebileceğini, dönüştürebileceğini hatırlamamıza yetiyor aslında. "*Biz de bir gün bir kitap okuyabilir ve hayatımızı değiştirebiliriz.*"

*Sixteen of June, nine-oh-five, door bell rings
Man at the door says if I want to stay alive a bit longer
There's three things I need you to know,
Three
u2, "Breathe"*

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Arzu Susantez

BALKON

Yüzde yastık izi bırakmayan uykuları samimiyesiz bulurum. Yarım yenmiş ve masada kurumaya bırakılmış kurabiyeleri de öyle...

Evimin tam karşısında köşeleri yumuşatılmış ve ay çöreğine benzetilmiş çok eski bir bina var. O çok eski binanın da sıvaları dökülmüş, demir parmaklıkları paslanmış çok güzel balkonları... Salon kapısından çıkılan o çok güzel balkonlarda, kapıların her iki yanında birer pencere var. Yere kadar uzanan pencereleri çok severim. Bunlar yere kadar uzanan pencerelerden değil, yine de güzeller. Kapının ve pencerelerin çok uçuk pudra rengi panjurları var. Pudra rengine karşı hiçbir zaman özel bir şeyler hissetmememe karşı onu seven insanları hep anlamaya çalıştım. Bir renk neden sevilir, bir rengi güzel kılan şey nedir, bugün hâlâ pek anlam veremesem de bunu onlara hiç söylemedim. Yine de insanların bir renkte bile sevecek bir şeyler bulabilmesi beni heyecandırır.

O çok güzel balkonların üstten ikincisine akşamüstleri dünyanın en güzel güneşi vurur. Hayır, her zaman değil, haziran aylarında. Balkon bir saatten biraz daha uzun bir süre dünyanın en güzel güneşinin altında öylece durur. Gidecek yeri olmadığından mı, yoksa sayılı güneşli günlerin hakkını vermek istediğinden mi, hep merak etmişimdir. Bütün bir yıl haziranın gelmesini ve dünyanın en güzel güneşinin o çok güzel balkonların üstten ikincisine vurmasını beklerim. Bir güneş bir balkona bu kadar mı yakışır ve güneşin altında hareketsiz, öylece duran bir balkon bir insanın canını bu kadar mı acıtır?

Çok değil üç dört gün önce, yine malum saatlerde, salondaki küçük pencerenin önünde dünyanın en güzel güneşinin o çok güzel balkonların üstten ikincisine vurmasını beklerken hiç beklemediğim bir şey oldu: Pudra rengi panjurlu kapıda bir hareket gördüm önce, yanıldığını zannettim. İzlemeye devam ederken kapı büyük bir gürültüyle balkonun içine doğru açıldı ve tam da dünyanın en güzel güneşinin geldiği anda belki milyonlarca toz taneciği kapıdan balkona, balkondan da usulca üst katlara doğru uçuşmaya başladı. Tozları izlemem bitince kapının önünde duran kısa saçlı, incecik boyunu kadını fark ettim. Ellerindeki ve üstündeki tozlardan tiksindiğini gizlemeye çalışmadan sivri burunlu ayakkabılarıyla balkonda birkaç adım attı. Gözüne gelen güneşten rahatsız oldu, kaşlarını çatı. Çantasının içinde bir süre aradıktan sonra bulduğu ince, uzun sigarasını sigara paketinin içinden çıkardığı sarı çakmağıyla yaktı. Sigarasından bir iki nefes çektikten sonra yarısına bile gelmediği sigarasını yere atıp sivri burunlu ayakkabısının topuğuyla ezdi. Kapıdan içeri girdi.

Dünyanın en güzel güneşi o çok güzel balkonların üstten ikincisinde öylece kalakaldı. Zamanı gelince her zaman yaptığı gibi gitti. Ertesi gün aynı saatte gelmesini bekledim, yoktu. Bir sonraki gün de... Ondan sonraki gün de... Dünyanın en güzel güneşi o çok güzel balkonların üstten ikincisine bir daha hiç gelmedi ve ben bir insanın bir renkte sevecek ne bulabildiğini hiç anlayamadım.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

RETROSPEKTİF

“Bilinen bir ızdırap bilinmeyen ve ihtimal dâhilinde olan bir ızdıraptan daha güvenli geliyordu bana.”

Her şey babaanneme taşınmamla başladı. Bir anda kendimi oturma odasındaki çekyata çarşaf sererken buldum. Sonra kendimi dantelleri düzeltirken, sandıktaki iğne oyalarını ve havluları, hatta sabunları, havalandırırken buldum. KPSS'ye hazırlanmak için özel okullarda sürdürdüğüm çileli öğretmenlik serüvenime ara vermiştim. Oya ile Bora gibi iyi bir ikili olabileceğim sevgilimi aradığım günlerde babaannemden başka birinin yüzünü göremiyordum. Birlikte panikata geçiriyorduk ve birbirimize "Kalp krizi değil atak, ataaaak!.." diye bağıriyorduk karşılıklı çekyatlardan.

Sonra babaannem gerçek bir kalp krizi geçirdi ve hayata gözlerini yumdu. Hayata gözlerini yummasıyla birlikte ben de yumdum. Arkadaşlarıma, atanacağım şehre, kariyer sitelerine, tek başıma eve çıkma hayallerime, hepsine birden gözlerimi yumdum. Ara ara gittiğim kitapçılardan birinde tanıştığım bir yayıncı sayesinde çeviri yapmaya başladım. Kazandığım kuş kadar parayla sadece karnımı doyurabildiğim için babaannemin sandığını açtım. Büyük vatkalı elbiseler, naftalinden burnumun direğini kırmasına rağmen giydiğim fistolu gömlekler, boylarını biraz kısaltıp giydiğim etekler... Hep o sandıktan çıktı. Bir gün soğanları pembeleşinceye kadar kavuruyordum. Ara ara da pencere kenarındaki radyoyla oynuyordum. İşte öyle fark ettim Radyo Alaturka'yı da. Biri konuştu mu radyonun sesini kısıyordum. Onun dışında bangır bangır selamı okuyan şarkılar çalıyordum. Psikoloğa gitsem çocukluğuma inmek için zahmete girmeyecek kadar geçmişte yaşıyordum.

TRT arşivinin açılması hayatımı kolaylaştırdı doğrusu. Gündemi geriden takip ederek günümüze uyumlaniyordum. YouTube'a yüklenmiş tüm Yeşilçam filmlerini tüketip Google'a "Hürriyet 10 Mayıs 1993" gibi tarihler giriyordum.

Anda kalmaktan geçmişte kalmak nedense bana kendimi güvende hissettiriyordu. Aslında nedense demesem daha iyi çünkü nedeni belli: Bilinen bir ızdırap bilinmeyen ve ihtimal dâhilinde olan bir ızdıraptan daha güvenli geliyordu bana. Ona da. Kime mi? Onur'a. Onur'la kitapçada karşılaştık. İkimiz de Hayalet Oğuz'la ilgili bir şeyler arıyorduk. Rafların arasında yere oturmuştum ki tanıdık bir koku gelmişti. Babaannemin sandığı! Tam sol tarafımda yetmişlerden bir delikanlı... "Pardon..." demişti "... Hayalet Oğuz'la ilgili bir kitap arıyorum da... Var mı acaba?" Dükkânda çalışmadığımı hatta ne tesadüf ki benim de aynı şeyi aradığımı, üstünün başının babaannemin sandığı gibi koktuğunu söylediğimde isimlerimizi söyledik ve bir hafta sonra yeniden buluşmak üzere sözleştik.

İşte bugün büyük gün. Kitapçının önünde zeytin çiçeği kolonyasıyla beni bekliyordu. Bu, biraz benim yaşadığım yılların da gerisine düştü ya neyse... Zamanda birbirimizi bulduğumuza şükredeceğimiz tanrı aynı mı, bilmiyorum ama ikimizin de şükrettiğine eminim.

"Nasılsın?"

"İyiym. Sen?"

"Ben de iyiym."

İlk buluşma için seçtiğimiz yer benim evim. Sosyal fobimi aşk uğruna tetikleyecek değilim değil mi? Değilim. Yürümeye başladığımız anda sağımızdan, solumuzdan atılan havai fişekler hiçbir canlıya zarar vermeden patlıyordu. Konfetiler gözümüze girmeden uçuş uçuşuyordu. Onun güzel sesiyle halkın neşe çığlıkları yarıda kaldı.

"Ne yaptın?"

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Merve Töğ

"Hiç... Sen?"

"Haberleri seyrettim, canım sıkıldı. Bosna'ya yardım göndereceğim. Dün gece bir şeyler hazırladım ama içime sinmedi."

Aramızda yaklaşık on yıllık bir sapma olsa da birbirimizi tamamlıyorduk. Ben daha Bosna'ya gelmemiştim. Özal'ın Türkiye'ye rokfor peynirini getirdiği günlerdeyim henüz. Ağrıdan alıyorum yıllarımı. Başıma geleceklerden emin bir şekilde YouTube linklerini sıralıyorum. Hangi felakete uyanacağımı, hangi karın ağrısıyla uyuyacağımı biliyorum.

Sokağın başındaki bakkaldan yiyecek birkaç şey aldıktan sonra standart sapmamızı saptayıp birlikte dinleyeceğimiz şeye karar verdik. Biraz daha geriye doğru... "1956 Macaristan-Türkiye maçı..."

Birlikte eskiden yediğimiz ve attığımız gollerle hop oturup hop kalktık. Bir stadyum dolusu insanın aynı anda hissettiği duyguya biz de eşlik ettik. Türkiye'ye rokforu Özal mı getirdi, bilmem ama bana aşkı Onur getirdi. Şüphesiz. Arada gözlerine bakıyorum. Bosna'ya yardım gitmiş gibi mutlu. Muhakkak. Bir sonraki karşılaşmada yine yeneriz. Sugö-türmez.

*Türkiye'ye rokforu
Özal mı getirdi,
bilmem ama bana
aşkı Onur getirdi.
Şüphesiz.*

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Öykü

Antoine Watteau, *Kythera (Çuha) Adasına Yolculuk*

Sanat tarihinde pek çok dönemin kasveti, karanlığı ve ciddiyetinden sıkılan Avrupa insanının eğlenceli konulara, yasak aşklara, saray entrikalarına, burjuva sınıfına yöneldiği dönem rokoko dönemidir. Kendinden önceki dönemlere göre fazlasıyla eğlenceli ve renkli bu dönemde aşk ve sevgi teması da sıklıkla ele alınmıştır.

Bu ay inceleyeceğimiz Antoine Watteau'nun *Kythera (Çuha) Adasına Yolculuk* adlı eseri rokoko döneminin en iyi örnekleri arasında gösterilir. Bu eser hem sanatçının hem de bu dönemin kırılma noktasıdır. Watteau, 18. yüzyılın en büyük ressamlarından biri olarak kabul edilmektedir. Rokoko üslubunun gelişmesi konusunda da resimleriyle devrimsel bir etki

Watteau yaptığı resimlerle ünlenmeye başladı ve akademi üyeliğine başvuru yaptı. Bu başvuruya karşılık akademi eşi benzeri görülmemiş bir ayrıcalık yaparak sanatçıya istediği konuyu seçebileceğini söyledi. Beş yıl boyunca akademiye yapacağı resim üzerine çalışan Watteau çok zorlu bir süreçten geçti. Beş yıl içinde birkaç defa intihar girişiminde bulundu ve en sonunda, eserini bitirdiğinde yeni bir sanat anlayışının kapılarını açmış oldu.

Rokoko ile birlikte moda olan "fête galante" yani "soylu şenliği" geleneğini bu resimde net bir şekilde görüyoruz. Birbirinden gösterişli kostümler içinde açık havada, bahçelerde ve parklarda gezen figürler bu dönemin sevilen ve en sık kullanılan figürleridir. Bu figürler

kalar yaşarlar. Hepsi, büyülu aşk şarkılarının etkisi altında gibi gözükür. Tutkuyla aşk bahçelerinde el ele, göz göze geçerler. Bu asklardan bazıları yasaktır. Aldatma ve aldatmanın verdiği heyecan da sıklıkla rokoko dönemi eserlerinde görülebilir.

Kythera Adası'nın bizdeki adı Çuha Adası'dır ve burası Yunan mitolojisinde aşk ve güzellik tanrıçası Afrodit'in doğduktan sonra istiridyeye kabuğu üzerinde geldiği ada olarak bilinir. Yani bir çeşit aşk adasıdır da diyebiliriz. Resmin "aşk adası" teması, eserin geneline hâkim olan düşsel ve teatral atmosfer ile uyum içerisinde.

Resim, konusunu muhtemelen Fransız tiyatro yazarı Florent Dancourt'un yazdığı *Üç Kuzen* adlı bir komediden almıştır. Bu oyunda bir köy vardır ve hikâyeye göre bu köydeki gençler Kythera'da bulunan tapınağa ziyarette bulunurlar. Gördüğümüz figürler tapınağı ziyaret etmiş olan zengin burjuva sınıfının gençleridir. Geçirdikleri güzel saatler sona ermiştir, artık geri dönüş yoluna çıkmak üzeredirler.

Eserin en dikkat çeken figürü kompozisyonun hafif sağ tarafında yer alan ve arkasını dönmüş, geride bıraktığı adaya son bir kez bakıyormuş hissi veren kadın figürüdür. Bu kadın adaya hasretle bakıyor gibidir. Sanki bir fırsatı olsa sonsuza kadar adada kalmak isteyecektir. Bu figür, basitçe arkaya bakıp, özlemle iç geçiren bir kadın figüründen daha derin bir anlam taşır. Zamanın ve aşkın geçiciliğini, güzelliğini, güzel günlerin sonlanacağını ifade eder. Watteau, bu figürde bize verdiği bunca hissiyat ile ne denli güçlü bir ressam olduğunu gösteriyor. Resmi biraz

daha incelediğimizde onun ne kadar zeki bir sanatçı olduğunu anlamamızı sağlayacak başka güzel detaylar da yakalıyoruz.

Gözlerimizi biraz daha saga kaydıralım. Biraz aşağıda, bu sefer oturan başka bir çift dikkatimizi çekiyor. Birbirlerinde o kadar kaybolmuşlar ki birlikte geldikleri grubun gidiyor olduğunun bile farkında değiller. En aşık çift ise Afrodit heykelinin önündeki çifttir. Çocuk, kadının eteğinden çekiyor ancak kadın orali değil. Çift, sonsuza kadar o adada kalacakmış gibi hiçbir şey duymuyor ve görmüyor. Afrodit heykeli önünde her anın tadını sonuna kadar çıkarmak istiyor. Onların solunda ise bir adam ayaklanmış ve eşini de elinden tutup ayağa kaldırıyor. Aslında bu yan yana konumlandırılmış üç çift, aşkın evrelerini anımsatır. Bazılarının ilişkileri yeni başlamış, bazılarının ilişkileri ise bir aşkın hatıralarından kalan dostluğa evrilmiş gibidir.

Soldaki kalabalık grup çoktan yola çıkmıştır bile. İçlerinde adanın yerel halkının da yer aldığını görüyoruz. Bunlar zengin aşıklara rehberlik yapan insanlardır. Onlar için her şey son derece sıradandır ve vakit kaybetmeden dönüş yoluna çıkmışlardır.

Ancak kompozisyonun sağ tarafına yerleştirilmiş figürler ayrılmış zorlaştırıyor ve bizim de resimden kopmamıza engel oluyor. Yine resme baktığımızda yoğun acılar hissetmiyoruz, ayrılmış daire kötü mesajlar almıyoruz. Bir yaz aşkı bitmişcesine adadan ayrılan çiftler, kullanılan renklerin yumuşaklığı, kompozisyonun atmosferi son derece sıcak ve huzurlu diyebileceğiniz cinsten. Tıpkı bir hayal dünyası gibi...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

AŞKLA SEVMEK

"Aşk bir fiildir. Sevmek bir eylem sözcüğüdür. Nefesimde korkusuzca..."

Teardrop, Massive Attack

Massive Attack'ın *Mezzanine* albümünden "Teardrop" en sevdiğim aşk şarkılarından biridir. Kalbin atışı ve duruşu, şefkat ve tensellik, uçuşu hafiflik ve ruhun ağırlığı, yaşam ve ölüm... Aşka, sevmeye ve aşkla sevmeye dair her şey bu sükuneti heyecanla birleştiren şarkıda Elizabeth Fraser'ın dünya dışı sesiyle dile gelir. Bizi bir çırpıda dünyadan koparıp hayatın çekirdeğine götürür. Kendi kalbimizle irtibatımızı sağlar. Günümüz insanının en çok ihtiyaç duyduğu şeylerden biri de bu, kuşkusuz.

Sevginin birçok türü var. İnsan insanı, insan doğayı ve diğer canlıları, insan kendini, tüm bunlarla beraber yaşamı sever. Uyandırdığımız her günü salt nefes alıp vererek değil "yaşayarak" deneyimlememizi sağlayan şey sevgiden başka nedir ki? Bunu görmemize engel olan binlerce maskemiz var. Sevginin insanı yücelten yanına değil ona bir şeyler kazandıran somut yanlarına, kabul edilmeye, onaylanmaya, daha fazla insan için görünür olmaya, böylelikle güç elde etmeye yönlendiren gizli bir ses durmaksızın konuşur, durur kafamızda. Böylelikle ne için koştuğunu çoktan unutmuş çılgın birer konuşucuya dönüşürüz. Oysa hayatı yakalamak "şimdi"de var olabilmektir, düşmemek için sürekli koşarken yitirdiğimiz ilk şey budur. Bu sese kulak verirken pek çok şeyin kenarından, kıyısından geçer, pek çok insanla bağlantı kurar, kendimiz başta olmak üzere neredeyse hiç kimse ve hiçbir şeyle gerçek bir bağ kuramadan günü tüketiriz. Ve günlerin toplamıdır ömür.

Sevginin birçok tanımı var. Hepsini bağ kurabilmeye, kendimiz dışında bir şeye gerçekten temas edebilmeye dair. İnsan kendini ötekilerle tanıır. Başkalarıyla sahici bağlar kuramayan, kendisinden kaçıyordu. Her şeyi yetişmeye çalışırken, hiç yetişkin olmadan, kendini tanıyamadan, asla kendisi olmadan, sönüp giden öyle çok ömür var ki...

Sevginin birçok hali var. Şarkılar, hikâyeler daha çok ateş hâlini yeğler. Ele geçiren, yakan, dönüştüren, yok eden, bazen de küllerden yeniden var eden aşk, tutku, sevdâ hâlini... Aşkla sevmek hem konsantrasyon hem de cesaret işidir, evet. Leylâ ile Mecnun'dan çok sonra, günümüzde de aşk bir tür delilik hâli olarak tanımlanıyor. Bu şimdiki delilik gözün dünyayı görmemesinden çok bir tür saflıkla, gerçeklikten kopuklukla ilintili imalar taşıyor ama. Her şeyin bu denli güçle, hayatta kalmakla tanımlandığı bir çağda kendini bir duyguya bu denli kapırmak bir nevi "ergenlik" gibi görünüyor. Hâlâ bütün popüler şarkılar, televizyon dizileri, büyük hikâyeler hayattan eksilen o masalsı, büyük aşk anlatısı etrafında kuruluyor. İnsanlar gerçek hayatta yaşamadıkları aşkı kurmacada arıyorlar. Risksiz,

dolaylı bir deneyim. Yine de yetmiyor, insan kendini bir kitapta, bir filmde değil hayatın içinde de bazen gerçekten kaybetmek istiyor ki yeniden bulabilsin. Kalbiyle yeniden irtibat kurabilsin. Ne denli korunaklı bir hayat yaşarsak yaşayalım, kalbin atmakla yüklü bir organ olduğunun farkındayız. *Aşk bir fiildir. Sevmek bir eylem sözcüğüdür.*

Son birkaç yılda okuduklarımız içinde beni en çok etkileyen kitaplardan *Şu Bizim Kırılmağımız*'da Eugenio Borgna kadınlık, erkeklik, yaşlılık, delilik ve ölüm hâllerine uzanan bir çemberde insanın kırılmağında bahsediyor. Güç fetişi etrafında şekillenen çağımızda kırılmanın bir yanı sıra olumlu, aydınlık, bizi insan yapan bir kavram olduğunu hatırlatıyor. Taşlaşmış varlıklar, "kapalı ve tecrit hâlinde bulunan monatlar" olmadığımızı, başkalarıyla ilişkiler içindeyken anlam kazandığımızı vurguluyor Borgna. Hayatlarımız birbirile sürekli temas hâlindeyken kırılmaktan hiçbirimiz muaf değiliz. Hep gücü elinde bulunduran taraf olma refleksini bırakıp kendimizin ve başkalarının kırılmağlarını gerçek anlamda ve şefkatle tanımamız gerekiyor. Kalbimizle irtibatımızı ancak bu biçimde sağlayabiliriz.

Bunun ölçüsü nedir peki? Sanal imge ve deneyimlerin bombardımanı altında deneyimin değer yitirdiği bu bol seçenekli seçeneksizlikler çağında kalbimizi diğerlerine açmak açık bir yara gibi dolaşmaktan farksız olmaz mı? Yalnızca duygusal ilişkilerde değil hayatın her alanında insan insanı ısırmaya, insan insanın üstüne basmaya, insan insanı bir basamak gibi kullanıp fırlamaya o kadar teşne ki başkalarıyla gerçek bağlar kurmanın ezici riskleri insanı daha "riscsiz" görünen sevgilere itiyor ister istemez.

Cogito'nun efsanevi "Aşk" sayısındaki güzel yazısında Tomris Uyar "Günümüzde aşk nedir, ne değildir?" sorusunu soruyor. Çeyrek asır öncesine ait bu sorgulamaya hâlâ çok anlamlı. "Bir ülkede insanlar, yüzyıllar boyunca aşk'ı Tanrı'ya varma yolunda çekilmesi gereken bir çile diye yorumlamaya alışagelmışlerse, sevginin dokunulabilir olduğu yeni, çağdaş bir topluma ayak uydurmaları güçleşecektir," diyor. Aşk daima engeller ve ulaşılamazlık çatışmasına kilitleyen Doğu toplumlarının yanı sıra Batılı aşk anlatısının da izini süren bu kısacık, anlamlı yazısında Uyar, birey olmadan sevgiyi yaşamının imkânsızlığını vurguluyor. Verdiği onca esere, parlak, entelektüel kişiliğine rağmen adı ısrarla hep büyük erkek şairlerle yaşadığı aşklarla anılan bu büyük yazar, her şeyin sarktığı bir toplumda aşkın da sarkmasının doğal olduğunu, aşka duyulan ihtiyacın bu nedenle

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

bir zamandan sonra insanı insanlardan uzaklaştırıp "dünyayla aşk" yaşamaya itebildiğini söylüyor. "... saydığı kadınla sevmeyi doğru bulmayan, sevdiği kadını saymamayı ilke hâline getiren erkekler arasında yaşıyorsanız içinizdeki aşk tohumundan vazgeçmeyi deneyebiliyorsunuz. Çiçekleri suluyor, kedileri doyuruyor, kitap okuyorsunuz. Aşkı çalışmanıza taşıyorsunuz. Biraz kırık dökük, biraz kısır bir dünyada yaşamayı, ilişkiyi yozlaştırışıyla kişiye dehşet veren, serüvensiz bir dünyada yaşamaya yeğliyorsunuz," diyor. "Dünyayla flört ediyorsunuz. Ki yaşamak, hiç durmaksızın flört etmek değil midir?" Yine de hayat sürdürdükçe insanın insandan, insanın insana duyduğu aşktan vazgeçemeyeceğini de anlatıyor yazının son paragrafı. "Canım çok sıkılıyor, 'aşkolsun' diyorsunuz."

Bir de "bulunmuş" sevgiyi sürdürmek var ki belki de en zoru. Orada da ejderha bilgeliliği yetişiyor imdadımıza. "Aşk kaya gibi, öylece yerinde oturan bir şey değildir, ekmek gibi yeniden yapılmalıdır, daima yeniden," diyor Ursula K. Le Guin.

Yaptığımız işi, doğayı, sevginin anlamını bize her gün yeniden öğreten tüylü dostlarımızı, yağmurun tene değişini, yüzümüze vuran esintiye, kendimizi bir kitaba kaptırıp gitmeyi aşkla seveceğiz. Kalp arada bir hızlanması gereken bir organ. Ne denli yorucu, bazen yıkıcı, riskli olursa olsun yeni insanlar tanımdan, kendimizi başkalarının hikâyelerine, dostluğuna, arkadaşlığına, aşkına bırakmaktan kaçmayacağız. Eldeki aşkı, sevgiyi çiğneyip tükürmektense yeniden üretmeyi, sevmenin tüm onarıcı, yapıcı yanlarını hatırlatmalıyız durmaksızın kendimize. Çünkü aşk bir fiildir, sevmek bir eylem sözcüğüdür.

Sevmenin birçok yolu var, hayat boyu irtibatta kalacağımız tek kişi olan kendimizi sevebilmenin yolu daima başkalarını sevebilme becerisini koruyabilmekten geçiyor. İnsanın kırılganlığı da gücü de burada. Burada hayat var.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

*İnsan kendini
ötekilerle tanır.
Başkalarıyla sahici
bağlar kurama yan
kendisinden kaçıyor.*

TUTMAMIŞ KURABIYE HAMURUM

Kimse için dünyanın en sevimli hayvanları listesinde ilk 5'te hatta ilk 10'da ahtapotun olduğunu sanmıyorum. *Ahtapotun Öğrendiklerim* (*My Octopus Teacher*) belgesel filmindeki hikâyenin sahibi, başrol Craig Foster hariç tabii. Bir de filmi izleyenler için durum biraz farklı olabilir. En azından spesifik olarak o dişi ahtapot, ahtapotlar arasında en sevdiğim hâline gelmiş olabilir. Bir hayvanı sevmenin, kurulan sözsüz bağın, bakmanın, görmenin, duyumsamanın ve hissetmenin insanın nasır tutmuş dahi olsa kalbini nasıl eğip büküğünün, onu nasıl dönüştürdüğünün içe dokunan hikâyesi. İzlenmediyse izlenesi... İnsan ile köpeğin, kedinin, kuşun, atın özel iletişimine tanıklık etme ye alışı gözlerimiz belki fakat bir ahtapotun da kendi dilinde benzer bir ilişki kurabildiğini, karşısındaki insanı kendine özgü biçimde tanımaya çalışmasını, güvenmesini ve içini açma biçimini seyretmek çok başka. Bu bilgi ahtapot hakikaten de bir öğretmen gibi. Üstelik uzmanlaştığı tek bir dal yok, fazlası var. Öğrencinin algısına göre su gibi bir doğallık ve narinlikle aktarıyor bilgiyi. Ben, Craig ile ahtapotu izlediğim bir buçuk saatte bir hayvanı sevmeyi ve onun tarafından sevilmeyi, o bağımız ama bağlı dostluğu ilklerimizden hissettim. Hâlihazırda evde veya sokakta baktığı bir hayvanı olan herkesin içinde de benimkine yakın hisler uyandığına eminim.

İnsan kendini sevmeden bir başkasını sevmeye, derler. Başka bir insanı, evet, belki doğru sebeplerle saf biçimde sevmeye ama ya bir hayvanı? İnsan, kendini en sevmediği anda bile gözleri dola dola, içi titreyerek sevebilir tüylü -veya tüysüz- dostunu. En çok da öyle zamanlarda o güzel hayvan geçer insanın karşısına, gözlerinin derinliğine bakar, "Sorunu tam olarak anlamasam da kendini iyi hissetmediğini hissettim. Ben seni seviyorum ve buradayım," der gibi sokulur, belki bir öpücük kondurur. Bir araştırmada okuduğum kadıyla köpeğimizin gözlerinin içine her baktığımızda iki tarafın da oksitosin (bağlanma hormonu) seviyeleri yükseliyormuş. Aşk hormonu, sarılma hormonu olarak anılan oksitosin birinin gözlerine sevgiyle baktığımızda, ona dokunduğumuzda veya sarıldığımızda salgılanıyormuş. Bu da o kişiye -veya örnek verdiğim tabloda hayvana- olan bağlılığımızı artırıyormuş. Kulğa mantıklı geliyor. Hani bir duygu çalışması diğerleri güçlenirmiş ya... Açılan cips paketinin sesini neredeyse daha paketi açmayı aklımızdan geçirdiğimizde duyan kulakları, hele bir de koku alma hızlarını düşününce sanki hayvanlar konuşmuyorlar diye diğer kanallardan kuvvetlendirilmişler gibi değil mi? Hem sözcüklerle ifade edemediklerini manalı bakan gözler, çıkardıkları sesler ve o yumuşak, bazen de haşın temasları ile nasıl da anlaşılır biçimde anlatıyorlar bize. Başka ne insanda böyle bir duygu uyandırır, bilmiyorum. Bakım vermenin kazanının yalnızca bakım verilen

olmadığı aşikâr. Bu, işte çatılı bir beslenme hâli, tıpkı bir bebekle olduğu gibi.

Ben hayvanlarla büyüdüm. Önce balıklarımız ve kuşlarımız vardı. Sonra kedimiz oldu. Ardından hayatımın en zor döneminde ilk göz ağrımız, köpeğimiz Pötü girdi hayatımıza. Annemle benim sessiz sırdaşımız, dert ortağımız oldu. Halıda yanına kıvrılıp ağıladığını ve onun beni bir bilirkişi edasıyla ve olgunlukla dinlediği çok olmuştur. En son olarak da kızımız Audrey girdi dünyamıza. Kendisi şampanya renkli, beyaz kirpikli bir Golden Retriever'dır. Bize geldiğinde 2 aylıktı. Onu bir çiftlikte bulduk. Diğer kardeşleri ne kadar hareketli ve enerjikse o, o kadar sakin ve uysaldı. İlk karşılaştığımız anı asla unutamam. İnsan hayatının değişeceğini dipte bir yerde hisseder ya, öyle bir histi içimdeki. Gözünün kenarında ve çenesinde minik yara izleri vardı. Ötekilere kıyasla daha zayıf ve daha küçüktü. Meğer annelerinden süit emerken kardeşleri onu itelemiş, o da az beslenebilmiş, minik kalmış. Hepsini bize kendini sevdirmek için birbirlerinin üzerine çıkıp, zıp zıp zıplarken o, olanca masumluğu ile arkada durmuştu, izliyor ve bekliyordu. O, neyi bekliyordu, bizi mi, bilmem ama ben sanki bütün hayatım boyunca onu beklemiştim. Sevmek için kucığıma aldığımızda kendini tutmamış, kurabiye hamuru gibi kollarından akarımışçasına bedenini serbest bırakmıştı. Bunun üzerinden 9 sene geçti, anlatırken hissettiklerimse 9 saniye önceymiş gibi taze. Onu göğsümden eve götürüşüm, gece yanımda uyuyuşu; mimikik bedeni ve aklıyla tuvaleti geldiğinde, karnıma çıkıp, daireler çizerek bana haber veriş; gece 4-5 defa kalkışımız, temizlenip geri yattığımızdaki sıcak nefesi ve huzurlu, rahat olduğunu belirlen iç çekişleriyle derin uykuya dalış... Aşı olurken "vık" bile demeyiş, yerdeki arıya bir öpücük kondurup dilinden sokuluşu, bizi ya alerjisi varsa diye panikletip başında bekletiş, yanımda yürütmeyi katıyen öğrenemeyip sürekli koşması ve bizi peşinden sürüklemesi; hiçbir hayvanı ayırt etmeden, sevip arkadaşları sanması; kaplumbağa görünce neşeden deliye dönmesi, kedilerle dayak yeme pahasına oyun oynamaya kalkışması... Denize girmekten aldığı keyif, babaanne stili yüzüşü... Evi hatta odayı 5 dakikalığına terk edip geri geldiğimizdeki 18 ay kadar yolu gözlemiş birininkine benzeyen hasret dolu sevinci... Rüyalar âleminde durmadan bir yere koşuşu... "Küçük dünyasında bu kadar ürktücü ne görüyor olabilir?" diye düşündüren kabuclarındaki inlemeleri, bizi uykuğundan sıratması ve ona "Audrey, rüya görüyörün, biz buradayız!" dediğimizdeki derin nefesi... Bir yaştan sonra gelen her doğum günü sevinçten ziyade hüznün vermeye başlıyor. Normal şartlarda yaradılış gereği insanlarda daha az yaşamaya mahkûm canlılardır kediler, köpekler, kuşlar ve daha niceleri... Ölüm kendi başına kabulü

Ece Hançan

yeterince güç bir hususken, bunun er geç gelip keliminen tam anlamıyla gözünden sakındığın canlıyı bulacak olması hayatı iyice zor bir hâle getiriyor, yalan yok. Öte yandan bu durum daha fazla farkında olmaya itiyor insanı. Onunla geçen her anın özel, çok kıymetli ve benzersiz olduğunu fark etmeye başlıyorsun. Sürekli kaybetme korkusuyla yaşamak gibi değil, bir kere bu ihtimalin keskinliğiyle bilenen dikkatinin siyah-beyaz bir resimde neyin gerçekten önemli olduğunu sana rengârenk göstermesi gibi.

Bunları yazarken hemen solumda, yerde uyuyor şimdi. Karnı sakın sakın inip çıkıyor. Sadece onu izlerken bile kalbimin büyüdüğünü hissediyorum, göğsümden bir şey genişliyor. Herkese verecek daha fazla sevgim olduğunu duyumsuyorum köpeğimi sevdiğim. Her canlı daha değerli, daha kırlan geliyor gözümde. Daha iyi bir insan olmaya çalışıyorum köpeğimi sevdiğim. O, benim mükemmel biri olduğuma inanıyor çünkü ve içinde bir yer onu hayal kırıklığına uğratmayı hiç ama hiç istemiyor. Neden bahsettiğimi anlayan birileri olduğunu biliyorum. Bunun insana çocukluktan verildiğine inanıyorum. Hayvanlardan korkan, onları sevmediği belli olan; eve bir hayvan sokmayı bırakın, çocuğu sokaktaki canlılara gülümseyerek, yöneldiğinde "Aman gitme!", "Dur, elleme!", "Pistir ol!", "Ellerini yıka!" yaklaşımında olan ebeveynlerin çocuklarının içindeki bu her canlıya yöneltilebilecekleri, sonu gelmeden, dolup taşacak sevgi pınarını kuruttuklarına inanıyorum. Bir türlü üstesinden gelinemeyen korkulara elbette saygı duyuyorum lakin insanın işine gelmediği için bu korku üzerinde çalışmamasını, böylelikle evladının hayvanları sevmemesine sebep olmasını hiçbir zaman aklıma almıyorum. Sevgi ailede başlıyor, Evde görülüp öğreniliyor. "Karıncayı bile incitemez," ne güzel bir lafıtır bir kişiyi tarif ederken, ne çok şey anlatır, neleri savunur o insanın ilgili... Karıncayı inciteme-

meyi insan karıncaya basmamak için yolunu değiştiren rol modellerinden öğreniyor, unutmamalı.

İnsan ile hayvan arasındaki bu sevgiyi deneyimlemek için illa evde bir hayvan besleyebiliyor olmak da gerekmiyor. Bu sevgi koşulsuz, karşılıksız ve bir nevi bedava. Sokakta yolun kenarına sandviçinden bir parça bırakabilirsin, sıcaklarda suyundan bir yudum koyabilirsin. Yok mu? Kaldırımın kenarından sana fırlayıp bacaklarına dolanan kediyeye tatlı bir ses tonuyla cevap verebilirsin. Sana kendini sevdirmeye çalışan, kuyruğunu neşeyle sallayan o köpeğin kulaklarının arkasını kaşıyabilirsin. Evde artan yemekleri ayırıp yakında bir yere bırakabilirsin. "Şurada aç gibi gözükün bir köpek gördüm. Bir kapta su ve varsa bir parça ekme verebilir misiniz?" dediğinde ne kadar çok restoran ve kafenin gönülden yardımcı olduğuna şaşırsın. İmkânın varsa ormanlarda gerçekleştirilen hayvan beslemelerine katılabilir, fiziken destek olamıyorsan da maddi olarak elinden gelen destekte bulunabilirsin. Hasta hayvanların tedavileri için para toplandığında çorbaya sen de tuzundan katabilirsin. Yaralı bir martı gördüğünde onu belki bir veterinerne götürebilirsin veya nereyi araman gerektiğini öğrenip, yardım isteyerek onun acı çekmesini engelleyebilirsin. En basiti eve giren, vızaltısı yüksek karasineği sakince bir kavanoza alıp camdan serbest bırakabilirsin. Her an eylemlerinin sevgiden doğmasını seçebilirsin. Bu iyilikler karşılıksız değil. Gerçi ben hiçbir iyiliğin karşılıksız yapılmadığına inanandanıyım. Yaptığın yardımı muhatabı sana ne kadar harika bir insan olduğunu söyleyip teşekkür etmese de sen arkana yaslandığında bir şey hissedersin. Yüce bir şey, güzel bir şeydir o. Kendinden hoşlanırsın. Benliğinin bir yanı okşanır, içindeki sen "Aferin!" der kendine, memnun olursun. Eğer hayvanlara yapılan vahşiliklerden sinirsel ve duygusal açıdan etkilenenlerdensen dönüşümü kendinden başlatmanın tam sırası.

TIYATRO SOHBETLERİ:

BIHTER DİNÇEL

Hiç çekinmeden sevgi sözcükleri kullanırım ben. İçimden geldiği zaman, o anda. Her neredeysem ve kime karşı sevgi dolu bir şeyler hissettiysem ararım, yazarım, muhakkak söylerim, ertelemem. Ölümlü varlıklarız. Söylemeden ölmek gerek.

Bihter Dinçel

Hazal Şahin: "Ben oyuncu olacağım." dediğiniz o ilk anı hatırlıyor musunuz? Neler hissetmişsiniz?

Bihter Dinçel: Kendimi bildim bileli bu işi yapacağımı biliyordum aslında. Nereden başlayıp nasıl olacağı ile ilgili bir fikrim yoktu ama illaki olacaktı, öyle hissediyordum. Çevremdeki insanları sürekli eğlendiriyordum ve yapıp ettiklerimle şaşırtıyordum. Onlardan aldığım duyular da öz güvenimi destekliyordu sanırım. Ama ilk "Sahneye çıkmak istiyorum." dediğim anı hatırlıyorum. Orta ikinci sınıfa gidiyordum. Ilık bir Eskişehir akşamında Anadolu Üniversitesinin konservatuvar öğrencilerinden Ben Anadolu'yu seyretmeye gitmiştik. Aman Tanrım, o cümleler çivi gibi çakılıyordu kulağıma ve sahnede canavar gibi dört kadın vardı. Seyretmeye doyamamıştım. Alkışlamaya devam ederek çıkmıştım salondan. "Benim orada olmam gerek!" demiştim, sahnede, evet.

H. Ş.: Zaman içerisinde oyunculuk mesleği ile ilgili "Artık daha farklı düşünüyorum." dediğiniz konular oldu mu?

B. D.: Olmaz mı? Bu, çok uzun bir yol. Her gün yeni bir şey öğreniyorum, dolayısıyla fikirlerim de evriliyor. Çok keyif alıyorum bu süreçten. İnsanın seyriz zevki bile değişiyor, geliyor zamanla.

H. Ş.: 20 yaşındaki Bihter'e şimdi yaşadığınız hayatı anlatsanız tepkisi ne olurdu?

B. D.: "Tam tahmin ettiğim gibi!" (Hem iyi hem kötü anlamda.)

H. Ş.: Hayatında hiç sevildiğini hissetmemiş birine sevmeyi nasıl anlatırsınız?

B. D.: Anlatamam. Daha doğrusu ben anlatırım da karşımdaki anlattığımı doğru anlamaz. Bunu hissetmemiş birinin beynindeki kelime kutucuklarının, his tomurcuklarının rengi ve boyutu benimkinden çok farklıdır. Benim anlattığım onda karşılığını bulmaz. İşte ben o kadar çok sevilerek büyüdüm. (Ne şanslıyım ki ve çok şükür ki.) Belli bir yaşa kadar o sevgi yoksa zaten gelişim bitmiş, kapılar kapanmış oluyor maalesef. Sevgisizlik beni çok korkutuyor.

H. Ş.: Oğlunuz Yağmur Ali'ye bundan on sene sonrası için bir cümle bırakacak olsanız buraya ne yazarırsınız?

B. D.: KEYFİNE BAK BEBEĞİM!

H. Ş.: Sevginizi nasıl gösterirsiniz?

B. D.: Hunharca. Bundan güçse tuttuğumuz anlamını çıkarmayın lütfen. Çok yakınlarımla, ailemin önceliklelerini, hassasiyetlerini, zevklerini, isteklerini kollarım. Onları mutlu ettiğimdeki mutluluğumu görünce ne kadar sevindiklerini anlarlar. Bir de hiç çekinmeden sevgi sözcükleri kullanırım ben. İçimden geldiği zaman, o anda. Her neredeysem ve kime karşı sevgi dolu bir şeyler hissettiysem ararım, yazarım, muhakkak söylerim, ertelemem. Ölümlü varlıklarız. Söylemeden ölmek gerek. Aslında bunun bir tarafı yok. Herkesle kurduğunuz ilişkide bu gösteri başka türlü oluyor. Değişmeyen, dipte duran şey. Ben pek güzel severim işte.

H. Ş.: Oyunculüğün yanında yazarlık yapıyorsanız. Yazma süreci nasıl başladı? Orada sizin de kendinizde keşfettiğiniz şeyler oldu mu?

B. D.: Yazmayla ilgili yolculuğum da çok eski. Ben lise yıllarımı gece gündüz daktilo başında çalışarak geçirdim. Üniversite birinci sınıfta ilk tiyatro metnimi yazdım. Durmadan denemeler, şiirler, makaleler yazıyordum öğrenciyken. O zamandan bu zamana belli periyotlarda kendime çalışma kampları yapıyorum. Sonucunda bir ürün çıksın veya çıkmayın. Bazen bir hedefe doğru çalışıyorum, bazen sadece melekemi geliştirmek için, soğumamak için, özlediğim için yahut yeni bir şey daha deneyimlemiş olmak için çalışıyorum. Diğer taraftan durmadan okuyorum tabii ki. Bütün bunların üstüne her yaştan getirdiği bambaşka bakış açılarını ve aydınlanmaları, uyanışları da eklersek hem oyunculuk hem de yazarlık için yeni keşiflerin olmaması mümkün değil.

H. Ş.: Sevdığımız işi yapmamızın bize verilmiş bir lütuflüğünü düşündüğümüz şu dönemde siz mesleğiniz ile aranızdaki ilişkiyi nasıl tarif edersiniz?

B. D.: Yazarlıktan da oyunculuktan da sonsuz keyif alıyorum. Ben şanslı azınlıktanım. Bu şans yaratan benim

çok erken yaşta verdiğim kararlarım ve pes etmememdi elbette. Hiçbir şey altın tepside sunulmadı ama yolumdan dönmemi gerektirecek ölümcül mecburiyetler de olmadı. O nedenle şu anda hissettiğim her şeye şükrediyorum. Makyaj masasına şarkı, türkü söyleyerek otururum, günün sonunda kostümümü çıkarırken aynı coşkum, enerjim, esrim devam etmektedir. Çalışma arkadaşlarım ne kullandığımı sorarak takılırlar hep bana. "Şükür" kullanıyorum ben. İşte o sevdiğimiz işi yapmanın lütf olduğunun farkında olmanın neşesini yaşıyorum her gün.

H. Ş.: Yeni nesle tiyatro sevgisini aşılacak için nasıl çalışmalar yapılmalı sizce?

B. D.: Şu aralar tiyatrolarla ilgili vaziyet o kadar fena ki... Buna iki sene önce uzun uzun cevaplar verebilirdim ama şu anda yarı dijital, bambaşka bir dünyaya dönüşüyoruz ve tiyatro da bundan nasibini alıyor. Yeni neslin dikkatini çekmek için onu kolundan tutup iyi bir oyuna götürmek, eline iki kitap tutuşturmak yetmeyebilir. Bu sürecin sonunda zamanın getirdiklerine uyumlanarak, her gün güncellenerek bildiklerimizi aktarmanın en doğru yolunu bulmaya bakalım ki bizim sevgimiz onlara da aşılsın.

H. Ş.: Profesyonel oyunculuk hayatınıza başladığınız yıllarda sizi şaşırtan, hayal kırıklığına uğratan veya motivasyonunuzu azaltan olaylar yaşadınız mı? Yaşadığınız devamında bunların nasıl üstesinden geldiniz?

B. D.: Olmaz mı? Çok... İlk zamanlar hayal kırıklıklarım daha uzun sürüyordu ama bir süre sonra bu duy-

guyu üstümden atıp, yaşadıklarımı unutup yola devam etmem gerektiğini öğrendim. Olup bitenlerin şahsımla hiçbir ilgisi yoktu çünkü. Sistem tuhaf, güç sahiplerinin öncelikleri başka, bir sürü ekmeğe kafalı insan var ve onlar egoyu çikolata gibi göfret zannediyorlar... E, işte buralarda dizlerini silkeleyip ileri doğru depar atmazsan dizlerin kabuk tutmaz. O kadar kanayarak da bu iş yapılmaz. "Haydi, çocuğum sen evine git artık" derler. Üstesinden gelmek zamanla daha da kolaylaşıyor. Kendinizi korumayı öğreniyorsunuz. (Bu da benim kendimi koruyan hâlim ha!)

H. Ş.: Zor zamanlarınızda gücünüzü toplamak için gittiğiniz bir yer veya yaptığınız size özel şeyler var mıdır?

B. D.: Vallahi, bu aralar bizim evin balkonuna gidiyorum. Bazen tek, bazen Barış'la. Bir şeyler içip müzik dinliyoruz. Bir de Yağmur Ali'nin muhteşem oyunları var tabii. Geniş zaman için şöyle yanıtlayabilirim: Zor zamanlarda aileme, arkadaşlarıma sığınırım. On kaplanlık terapi gücünde sofralar kurarız. (Onlar kendini biliyor.) Oh, mis! Ne gam kalır ne keder. Spor yapmayı çok seviyorum. Spor da çok rahatlatıyor beni.

H. Ş.: Bize yazarlık ve oyunculuk alanları ile ilgilenen arkadaşlarımız için faydalı olduğunu düşündüğünüz kitapları önerebilir misiniz?

B. D.: Syd Field, *Senaryo: Senaryo Yazımının Temelleri*
Robert McKee, *Story*
Rollo May, *Yaratma Cesareti*
Lajos Egri, *Piyas Yazma Sanatı*

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

SEVGİ İHTİYACI

- Çok mutsuzum.
- Önce kendini sevmen gerekiyor. Kendini sevmeyen başka insanları sevemez!
- Evet, haklısın. Canım kendim!
- Ay ne kadar bencilsin, hep kendini düşünüyorsun!
- Bencilik ettim, evet.
- Ama sen de hep başkalarını düşünüyorsun, hiç kendini düşünmüyorsun! Her şey

sevgiyle başlar.

= ***

Sevgiye dair o kadar çok söz duyuyoruz ki hangisi doğru, hangisi yanlış, bilemez olduk. Çünkü sevmek öyle bir kavram ki her insan kendi özelinde tanımlayabilir onu ve insan sayısı kadar sevgi tanımı yapmak mümkündür. Hâliyle, kavram bu kadar geniş olunca hakkında yazılabilecek şeyleri sınırlamak da o kadar zorlayıcı oluyor.

Eric Fromm *Sevme Sanatı* kitabına "Bu kitabı okuyarak sevme sanatına ilişkin hazır bilgiler edinmek isteyenler düş kırıklığına uğrayacaklardır. Tam tersine bu kitap, belli bir olgunluk düzeyine erişmeden kişinin sevgiye ulaşamayacağını göstermeyi amaçlamaktadır." ön sözleriyle başlar ve ilk bölümüne "Sevmek bir sanat mıdır? Öyleyse eğer, bilgi ve çabaya gereksinimi vardır." cümlesiyle giriş yapar. Ben de benzer bir başlangıç yapmak istiyorum: Bu yazıda kendinizi nasıl seveceğinize veya sevdireceğinize yönelik tavsiyelerle karşılaşmayacaksınız. Bu yazıda sevgiyi anlamaya, sevme ve sevilme ihtiyacına, bu ihtiyaçların karşılanmasının veya karşılanmamasının nasıl sonuçlar doğurabileceğine, bugün neden bu hâlde -belki sevmeye aç, belki sevmeye doyamayan, belki tamamen sevgiden yoksun vb.- olduğunuza dair bir fikir edinebileceğiniz bilgiler paylaşmak istiyorum. Ardından sevginin "çaba gerektiren" yönünü ele almak istiyorum. Bundan ötesi bireysel analiz gerektiriyor. Başta da dedik ya, her insanın sevgi tanımı farklıdır. Sevgiye dair içinden çıkamadığınız durumlarda profesyonel destek almanız gerekebilir. Çünkü her şey sevgiyle başlar! (Tamam, elbette böyle genellemeler yapmayacağım.)

Yaşadığımız bu uzun ve zorlu pandemi döneminde baş etme becerilerimiz öyle sınavlardan geçiyor ki âdeta bitmeyen bir sınav haftasında gibiyiz. Üstelik final sınavının tarihi de belirsiz, notlarımız ise bir türlü açıklanmıyor. Biz de bu dönemi en sağlıklı şekilde atlatabilmek için türlü türlü yollar deniyoruz. Elbette bazıları işe yararken bazıları hüsranla sonuçlanıyor. Bunun sonucunda ya farklı yollar aramaya ve denemeye devam ediyoruz ya da artık pes ediyoruz. Fakat bu süreçte sanıyorum ki en çok sevgiden uzaklaşmış oluyoruz. Kendimize, çevremize, insanlara, geleceğe ve hatta hayata olan sevgiden... Bunca geçimsizliğin, şiddetin, mutsuzluğun, kaygının artması tek başına pandemi ile açıklanamayacak kadar büyük bir temele dayanıyor.

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisini duymuşsunuzdur. Maslow, ihtiyaçları bir piramit şeklinde listeliyor ve piramidin en üstüne ulaştığımızda "kendinizi gerçekleştirmiş" oluyorunuz. Piramidin en altında yani temelinde **fizyolojik ihtiyaçlar** (beslenme, barınma vb.), bunun bir üstünde ise **güvenlik ihtiyaçları** (emniyette olma, korunma vb.) yer alıyor. Pandemi sürecinde bazılarımızın fizyolojik ve güvenlik ihtiyaçları büyük ölçüde sarsıldı. Bu iki ihtiyacın bir üstünde yer alan ihtiyaç da hâliyle bundan doğrudan etkilendi: **sevgi ve aidiyet ihtiyacı**. Başka bir deyişle Maslow; eğer nefes alıyor, karnımızı doyuruyor, hayatımızı güvende ve korunaklı tutabiliyorsak sonraki temel ihtiyacımızın sevgi olduğunu söylüyor. İhtiyaçların karşılanmamasının veya aşırı karşılanmasının yol açabileceği sıkıntılı durumlardan az sonra bahsedeceğim fakat öncesinde bu ihtiyaçların başlangıç noktasına dönmek yerinde olacaktır.

Her türlü ihtiyaç ana rahmine düşüşümüzle başlıyor aslında. Beslenme ihtiyacımızı organik olarak, doğrudan sağlarken, annemizin hamileliğinde yaşadığı stresi veya huzuru henüz emirivoyken bedenimize kaydediyoruz. Bunu bir adım öteye taşımak mümkün: Yapı-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Sevmek öyle bir kavram ki her insan kendi özelinde tanımlayabilir onu ve insan sayısı kadar sevgi tanımı yapmak mümkündür.

Yeni Arşivi

lan son araştırmalar anneannemizin annemize hamileyken yaşadıklarının bile etkilendiğini gsteriyor. (Detaylı bilgi edinmek için Mark Wolynn'in *Seninle Başlamadı - Kalıtsal Aile Travmalarının Kim Olduğumuza Etkileri ve Sorunların Üstesinden Gelmenin Yolları* kitabını okumanızı tavsiye ederim.) Embriyodan bebek olmaya giden süreçte ise beynimizin önce sağı yarım küresi gelişiyor. Sağ beyin sezgisel, duygusal, sanatsal ve algılamaya dayalı olan işlevlerden sorumluyken sol beyin mantıksal fikir yürütmek, detaylı düşünmek, konuşma ve dil gibi işlevlerden sorumludur. Sevgiyi henüz anne karnındayken hissetmeye başlamanız da önce sezgisel ve duygusal olan sağ beynin gelişmesiyle açıklanabilir. Elbette bunun bir de DNA boyutu var: Bedenimiz ana rahminde oluşmaya başladığı andan itibaren her türlü veriyi kaydediyor. Kaç yaşına gelirken gelelim, dünyaya gelişimizden önceki olayları bile tanıdık bulabili-

liz ve bu yüzden bugünümüzü sıkıntılı geçirebiliriz. (Bedenin yaşam olaylarını kaydetmesiyle ilgili kanıta dayalı bilgi için Bessel A. Van Der Kolk'un neredeyse bir devrim niteliğindeki *Beden Kayıt Tutar - Travmanın İyileşmesinde Beyin, Zihin ve Beden* adlı kitabını okuyabilirsiniz.) Başka bir deyişle bugünkü sevgi algımızın temeli doğumumuzun çok daha öncesine dayanıyor.

İlk sevgi nesnemiz annemizdir. (Burada kullandığım "nesne" kavramı aslında bir terim ve bazen bir insan, bazen bir eşya, bazen bir uzuv olarak ifade edilebilir.) Annemizle başlangıçta kurduğumuz fiziksel bağı (Göbek bağı ile bağılı olmak) ardından tam bir bağımlılığa dönüşür. Bebek, annesini kendisinin bir uzvu olarak görür ve aslında annesinin kendisinden ayrı bir birey olduğunu algılayamaz. Beslenme, barınma, korunma ve güvende olma ihtiyaclarını karşılayan anne bebek için iyi nesnedir. Fakat annesinin ağıttığı

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

an onu doyurmadığını, sanijesinde altını temizlemediğini, her dakika onunla ilgilenmediğini zamanla fark eden bebek bu sefer annesini kötü nesne olarak görmeye başlar. Kendisiyle bir bütün olarak algıladığı anne artık bebek için kötü ve istenmeyen nesnedir. Tam da bu noktada bir karmaşa meydana gelir: Bir nesne aynı anda hem bu kadar iyi hem de bu kadar kötü olabilir mi? Sevgi ve nefret bir bünöde barınabilir mi? Daha 0-3 yaş arasında olan bebek için öyle bir çatışmadır ki bu, sevgi ve nefret arasında şiddetli bir gelgit başlar. İki yaş sendromu üç yaş sendromunun altında hep bu çatışma yatar. Beklenen, yaş aldıkça ve çocukluk-tan yetişkinliğe doğru geçtikçe bu sevgi ve nefret arasındaki git-gelin şiddetinde azalma olmasıdır. Fakat maalesef her birey için bu gelgitin şiddeti aynı hızda azalmaz.

Doğundan hemen sonra temelleri atılmaya başlayan bu çatışma nedeniyle sevgi ve nefret her insanda eşit oranda bulunur. Bazı kişiler sevgiyi daha görünür kılarken bazıları nefreti daha görünür kılar ve ona göre yaşar. Bunu büyük oranda belirleyen unsur annenin ve/veya bakım verenin bu çatışmaya nasıl çözümler bulduğudur. Sevgi anında bebeğe aynı oranda sevgiyle karışık veren ebeveyn, bebeğin nefret anında sergilediği davranışlara başa çıkıp yine de onu sevmeye devam edebilirler mu? Bebek ağlayarak veya öfkeyle ihtiyaçlarını dile getirirken anne ve/veya bakım veren sadece bebeği susturmaya mı çalışıyor, yoksa bebeğin temel ihtiyacını görebiliyor mu?

İşte tüm bu çatışma ve çatışmaya anne tarafından bulunan çözümler bizim nesnelere bağlanma stillerimizi belirleyen temel unsurdur. İlk kez ve en temelde anne ile çocuk arasında olan -veya olamayan- bu bağlanma, bugünkü dünyamızda hem kendimize hem diğer insanlara, çevreye, hayata hem de geleceğe dair bakış açımızı şekillendirir. Bilişsel Davranışçı Terapinin kurucusu olan Aaron T. Beck bunu "Bilişsel Üçlü" terimiyle açıklar. Hatta insanı depresyona sokanın da depresyondan çıkarmanın da işte bu bilişsel üçlüdeki (ben-diğer insanlar, dünya, çevre-gelecek) düşünce hataları olduğuna savunur.

Doğduğumuz andan itibaren ve erken çocukluk döneminde sevgi (sevilme ve sevmeye) ihtiyacımız yeterince karşılanmadığında veya gereğinden fazla karşılandığında şemalar oluşur. Şema Terapisi'nin kurucusu Jeffrey E. Young, çocukluğumuzun ilk yıllarında oluşan "sevilmiyorum", "değersizim", "yetersizim", "başarısızım" gibi şemalarımızın (başka bir deyişle *temel inançlarımızın*) yetişkinlikte hayatımızı nasıl etkilediğini ve bunu nasıl değiştirebileceğimizi fark etmemizin ve bunları değiştirmenin iyileştirici etkisi olduğunu öne sürmüştür. Sevgi görmediğimizde ve/veya gösteremediğimizde -yani bula fırsat veremediğinde- bu inançların oluşması bize anlamlı gelebilir. Peki bu ihtiyaçların *fazla* karşılanması nasıl bir sorun yaratabilir? Şöyle ki erken çocukluk döneminde aşırı sevgi görmek ve göstermek yetişkinlikte de aynı oranda sevmeye ve sevilme ihtiyacını doğuracaktır. Kişi "yeterince sevilmediğini" düşündüğü

zamanlarda bunu doğrudan "sevilmiyorum" olarak algılayacaktır. Her iki seçenekte de sonuç olarak sevimlere aç, sevmeye doyamayan veya tamamen sevgiden yoksun bireyler hâline dönüşebiliriz.

Peki her şey bu kadar çocukluk, anne/bakım veren-çocuk ilişkisindeki bağlanma stili, ihtiyaçların karşılanması ve sevgi görüp görmemekle ilgiliyse bugünü nasıl değerlendireceğiz ve değiştireceğiz? Bugün kendimizi, dünyayı, çevreyi, hayatı, geleceğimizi nasıl seveceğiz? Sevgi ihtiyacımızı sağlıklı bir biçimde nasıl karşılayacağız? İşte tüm bu soruların cevabı sevginin "*çaba gerektiren*" yönünde saklı duruyor.

Her türlü sevgi, içinde büyük emekler barındırıyor. "Sevgi emek gerektirir." sözü çoğunlukla sevdiğimiz kişilerin yanında olmak, onlarla ilgilenmek veya kendini sevmek için kendine bakım yapmak, hediyeler almak, kendini ödüllendirmek vb. maddi veya gözle görülür davranışlar akla getiriyor. Hâlbuki her davranışın ardında bir düşünce yatıyor. Önce sevgiye, sevmeye ve sevilmeye dair kendi düşüncelerimizi fark etmemiz gerekiyor. Sevgi benim için ne demek? Sevdiğimi ve sevildiğimi nasıl anlarım? Sevgimi nasıl verebilirim? Sevmeye ve sevilme ihtiyacımı nasıl karşılayabilirim?

Bazen içimizdeki çocuk yanımıza sahip çıkarak, sevgi nesnesi olarak bir yeri veya evcil hayvanımızı seçerek bu ihtiyaçlarımızı karşılamak bazen de birileri tarafından bu ihtiyaçlarımız karşılanıyor olabilir. Önemli olan, ihtiyacımızı sağlıklı yollardan karşılayabilecek alternatifleri belirleyebilmek. Sonra ihtiyacımızı karşılamaya yönelik harekete geçmemiz gerekiyor. Nasıl ki acıktığımızda "Nasıl olsa bir şekilde doyuram" demiyorsak ve açlığımızı gidermek için gidip yemek yiyorsak sevgi yönünden doymak için de kendimizi besleyecek yollar bulmamız gerekiyor. Bu ihtiyaçlarımızı bazen doğrudan ifade ederek, bazen de doğrudan talep ederek karşılayabiliriz. Söz konusu fizyolojik ihtiyaçlar olduğu zaman bunu dile getirmek daha rahatız sanki. "Susadım.", "Üşüdüm.", "Yoruludum." Bunları söylerken çoğunlukla zorlanmıyoruz fakat "Seni seviyorum.", "Sana ihtiyacım var.", "Sana yardım etmek istiyorum.", "Ben çok değerli ve önemli biriyim." cümlelerini söylerken duraksıyoruz.

Özetle sevginin henüz dünyaya gelmeden önce algılandığını *bilmek* ve en az beslenme kadar temel ihtiyaçlardan olduğunu *fark etmek*, sevmeye ve sevilmeye dair ihtiyaçlarımızın olduğunu ve her zaman da olacağını *kabul etmek*, ihtiyaçlarımızı karşılamamızın birden fazla yolunu *araştırmak* ve *bulmaya çalışmak*, son olarak ihtiyaçlarımızı karşılamak için *harekete geçmek* tüm bu sevgi döngüsünü tamamlayacak ve belki de o zaman kendimizle bir bütün hâlinde olup içimizdeki çatışmayı sonlandırarak "kendimizi gerçekleştirmiş" olacağız.

Önce kendime, sonra da sevebildiklerime ihtiyaç dolusu sevgiyle...

Erin İlkcan Aslan

Sevginin dili
Susup dinlersen eğer
Duyulacaktır

DÜNYADA MİLYARLARCA SEVME BİÇİMİ VAR. PEKİ AYNI SEVME BİÇİMİNİN BİRBİRİNE DENK DÜŞME OLASILIĞI NEDİR?

ŞUNU DÜŞÜN: KAN NEDEN KAYNAR?

Sevmek tıpkı bilmek, görmek gibi. Sevilen şeye karşı yüksek bir duyarlılık, farkındalık söz konusu. Aksi de tıpkı bilmemeye, görmemeye, farkında olmamaya benziyor, bir çeşit kayıtsızlık. Ailelerin içinde sevgisizlikten bahsetmek bu nedenle imkânsız. Ailede birbirinin varlığından haberdar olan insanlar bir arada, ortamda yüksek bir duyarlılık hâkim, ses tonundan en zayıf mimimin değişimine kadar tek bir mesaj bile atlanmaksızın algıların kapısı sonuna kadar açık, sevgi tartışmasız hep var ve aralarında.

Ancak sevginin sevmekle, sevilmele ilişkili olan sergilenişi, dışa vurumu, biçimi elbette her bir üyesinde farklı. Sevgiye dair sorgulamaların nedeni bu. Aile içinde bir üyeden bir diğerine aktarılan sevmek öğretisi farkında olunmasa da her bir yeni üyede yeniden sorgulanıyor, sınanıyor, ölçülüyor, yeniden öğreniliyor. Sürekli devam eden, her defasında baştan başlayan sevmek öğretisini sürdürebilmek sevgi istiyor, sabır, emek, istikrar, inanç istiyor. Evet, sevgi zaten var ama sabrı, emeği, istikrarı ve inancı her birimizin ayrı kendi içinde kuvvetlendirmesi sadece dile kolay.

Bununla uğraşmak yerine o evden çıkıp dünyanın geri kalanına idealize ettiğimiz sevmek işinin nasıl yapıldığını göstermek için uğraşabiliriz. Belki sevmek bilinci bizimkine denk düşen birkaç insanla yolumuz kesişebilir. Elbette yorulmadan, yormadan sevmek de mümkün. Yine de düşünüyor insan: Zaten sahip olduğu bir şeyin yoksunluk aldanmasına kapılıp yola düşen birini yolun sonunda mutlu edebilecek başka bir ev var mı?

Ailesini sevmeyi öğrenememiş birinin şeyleri samimiyetle sevmesi imkânsızmış gibi geliyor. Sevmeye becerilerimizin sinandığı en büyük sınavı aile içinde veriyor-ken ne olursa olsun, ne yaşanırsa yaşansın kalp aileye karşı daima sıcaklığını koruyorken, bu sıcaklık defalarca kez geri dönüp, aileyi sevmeyi yeniden öğrenmek için yeterliyen bunu becerememek sevmek işini becerememek değil midir? Bizim gibi seveni sevmek kolay.

Bugün yedi milyar sekiz yüz yetmiş binlere ulaşmakta olan dünya nüfusunun karşılığı şu: Şu anda yedi mil-

yar sekiz yüz yetmiş bin bölü x kere farklı sevmeye biçimi var yeryüzünde.

Sevmeye biçimi birbirine denk düşmeyenler de en az denk düşenler kadar seviyor, seviliyor. Ancak birbirlerini buna ikna etmekte, yetinmekte zorlanıyorlar. Dolayısıyla sevmek öğretisi sekteye uğruyor.

Sevgiyi besleyebilmek için bu öğretiyi sürdürebilmenin bir yolunu bulmalıyız. Sevmeye biçimi birbirine denk düşenlerin de düşmeyenlerin de bir araya getirilmelerinin kutsal bir amacı olduğunu düşünmeye başlamak bu yollar-
dan biri olabilir.

Akıl, bilinç ve hisler ortaklığı sisteminin bizi kendi zamanımızı çoğunluğuna veya geleceğin ortaklığının tamamına fayda sağlayacak o kişiye dönüştürme müdahalesi kutsal ama her zaman yumuşak, şefkatli bir müdahale değil. Çoğu zaman sert.

İçimize işlenmesi gereken bir şeyler var. Bunu en iyi biz birbirimizin içine işleyebiliriz ve sevmek kolay bir iş değil. Kalp bunu bilir. O; sabır, emek, istikrar ve inanç isteyen bu yoldaki en büyük yardımcımız, sistemin en güçlü iş birliğisidir. Sevmek öğretisini sürdürebilmek için ısınır, kanı kay-natır. Çünkü ancak kalp sıcaksa öğretiyi tamamlanana kadar her şeye göğüs gerebilir. Kalp sıcaksa tüm bu sevmek işini öğrenme süreci boyunca birbirlerini yaralayanların birbirle-rini iyileştirmeleri mümkündür. Kalbin biraz bile olsa sıcak kalabilirdiği bir şey, bize etkisi ne olursa olsun, hâlâ yakın tutu-labilir, hâlâ onun için emek verilebilir, ona karşı hâlâ duyarlı-yızdır, dolayısıyla sevgi hâlâ vardır ve aramızdadır.

Eğer tüm yaralarımıza, acılarımıza rağmen bugün, hâlâ var oluşuna dair olumlu veya olumsuz herhangi bir duyarlı-lığın devam ettiği biri veya bir şey varsa belli ki kalbimiz ona hâlâ sıcak, onu hâlâ seviyoruz, belli ki içimize işlenmesi gere-ken şeyler henüz bitmemiş ve belli ki sevgi nefretin de içindedir.

İçimize işlenmesi gerekenler bittiğinde kalp soğuyor. O şeye karşı en ufak bir hassasiyet kalmıyor; tüm ilgi yiti-rliyor, kayıtsız hâle geliyor. O şey hiç var olmamışçasına unutuluyor ve sevmek öğretisi hiçbir aksaklığa uğramaksı-zın kaldığı yerden devam ediyor.

Okurlarımıza da sorduk:

SEVGİ I

Sevgi, yeryüzünde barındığı her şeyin çabasına bağlı olarak gelişir. Şimdi biz tüm çabalar ayımdır, aynı koşullarda meydana gelir ve birbirlerine denk düşer diyebilir miyiz? Sevgi, var olduğu bünyede bile kaç kez şekilden şekle girerken onu **homojen** tutmak değil mi tüm çabamız? Bir çiçeği sulamaksa onu **sevme** biçimin onu her seferde aynı oranda suladığından emin olamazsın. Arzuladığın şeyin farkına varır ve çabanın buna dönüşmesine izin verirsin. İşte bu çaba bizi birbirimize çeker. Zamanın farklı boyutlarında hepimiz benzer **sevme** biçimlerinde bitmeyen bir döngü hâlindeyiz ve bu sonsuza dek sürecek. Çaban, seni bu döngüyü oluşturan bütünün bir parçası hâline getirecek. Bu gidişatın bir parçası olmaya devam etmek bence birbirine denk düşmekle eşlenik. Sevgisizlikten peyda olan kötücüllükten bezdik. Sevmek zaten birbirine denk düşmek demek aynı çabanın iz düşümünde.

Neslihan Koçak

SEVGİ II

Her insan eşsizdir ve kendine özgü olarak yaratılmıştır. Birbirimizden farklı olduğumuz için duygularımız, davranışlarımız ve tepkilerimiz de birbirinden ayrılır. Dünyada yedi milyardan fazla insan olduğunu düşünürsek yedi milyardan fazla **sevme** biçimi olduğunu söyleyebiliriz. Sevginin tanımı ve ne olduğu sabittir, biz onu yorumlayarak kendimize has kılarız. Sevgi bu yönüyle bir zenginliktir, keşfedilmeyi bekleyen bir hazine gibidir âdetâ. Hayatımızdaki insanların sevgiye biçtikleri değeri, bunu nasıl ifade ettiklerini ve bu yolda nasıl bir tecrübe kazandıklarını gözlemlene imkânına sahibiz. Belki de sevgi, aynı **sevme** biçimine sahip olmaktan değil beraber yeni bir yorum oluşturmaktan geçiyordur. Belki de bizi birbirimizden ayıran bir özelliğin bizi ortak noktada birleştirmesidir sevgi. Aynı bakış açısına sahip olan biritle **karşılaşma** ihtimalimiz olmayabilir ama bakış açımızı anlamak ve o pencereden bakmak için çaba gösterecek **insanlar** elbette var ve daima bir yerlerde var olacaklar.

Özge Bartas

SEVGİ III

Sadeliikten yana olan, çıkar gütmeyen, telaşa kapılmayan, kimsenin şahitliğine gerek duymayan güçlü bir sevginin varlığını ve devamlılığını aynı **sevme** biçimi mi mümkün kılar, yoksa sevginin birbirini besleyen, harmanlanmış farklı versiyonları mı? Sonuçta her kalp kendi güzelliğini dışarı yansıtır. Bir kereliğine dahi aynı histe buluşabilmiş kişiler daima birbirini anlarlar ve birini anlamış olmak **sevme** eyleminde hangi **biçim** tercih edilmiş olursa olsun bu eylemden çok daha derin bir yerdedir ve iki kişiye oluşturan **nokta** tam burasıdır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Seyran Çetin

BEKLEDİĞİM SEN DEĞİLDİN AMA YİNE DE GELDİĞİN İÇİN MUTLUYUM

Down sendromlu bir çocuk sahibi olmak pek çok insan tarafından "ender görülen bir şanssızlık" olarak algı-lansa da istatistikî yönden hemen herkesin karşılaştıması muhtemel bir durumdur aslında. Türkiye Down Sendromu Derneği'nin verilerine göre ortalama her 800 doğumda bir Down sendromuna rastlanıyor. Bu oranın ışığında dünya çapında yaklaşık 6 milyon, Türkiye'deyse 70 bin Down sendromlu insanın yaşadığı tahmin ediliyor.

Peki Down sendromu tam olarak nedir?

Kabaca açıklamak gerekirse insan vücudunda toplamda 46 kromozom varken Down sendromlu bir insanın kromozom sayısı 47'dir. Bu bir kromozomluk fark, zihinsel ve fiziksel gelişimin hafif ve orta seviyede yavaşlamasına sebep olur ancak toplumda yapılan en büyük yanlış Down sendromunu bir hastalık olarak görmektir, sanıyorum. Hâlbuki Down sendromu bir hastalık değil, sadece genetik bir farklılıktır.

"Aslında Bizi Seçtiği İçin Şanslıyız"

1980 yılında Fransa'da doğan Fabien Toulmé adlı çizer, Down sendromuyla ilgili bir çizgi roman hazırladı. *Beklediğim Sen Değildin* ismini taşıyan ve 2014'te piyasaya çıkıp kayda değer bir satış grafiğine ulaşan bu çizgi roman ülkenizde Baobab Yayınları etiketiyle, Doğan Şima çeviri-siyle 2019'da yayımlandı.

Otobiyografik bir çalışma olan *Beklediğim Sen Değil-din*'in en değerli tarafı sanıyorum, samimiyetinde gizli. Fabien'in büyük bir merakla beklediği ikinci çocuğu Julia Down sendromlu olarak doğunca başta kendisinin, aka-binde çekirdek ailesinin ve yakın çevresinin karşılaştığı psi-kolojik zorluklar katmanlar hâlinde masaya yatırılıyor ve Fabien bir baba olarak bu zorlukları nasıl aşabildiğini, her şeyden önemlisi Julia'yı sevmeyi nasıl becerdiğini bizimle paylaşıyor.

Bir flashback'le açılıyor çizgi roman. 80'li yıllar... Küçük Fabien arkadaşlarıyla yarış yaparak, okuldan eve dönerken yolda Down sendromlu bir yaşitle karşılaşır. Çok şaşırıyor, ilk defa "böyle" birini görüyor. Ne yapaca-ğını, ne tepki vereceğini bilemeden, ona bakarken arkadaş-ları geliver ve dalga geçerek çocuğu ağlatıyorlar. Fabien onun durumuna çok üzülüyor. Yıllar sonra Down sendromlu bir kızın babası olacağını bilmeden yaşamaya devam ediyor.

Hâlbuki onun Down sendromuyla uzaktan yakından bir alakası yok. Ne kendi ailesinde ne de eşi Patricia'nın akrabaları arasında "böyle" biri var. Hatta ilk kızı Louise de gayet "normal". Fabien bunu biliyor ancak Patricia'nın ikinci hamileliğinde yine de çok endişeleniyor, bebeğin sağ-lıklı olduğu haberini almak için Fabien'le beraber sürekli

doktor kontrollerine gidiyor, testlerin sonucunu ve dokto-run yorumunu merak içinde bekliyor.

Bütün bunlar Brezilya'da yaşanıyor çünkü Fabien ülkesinden sıkılmış, havası ve insanı daha sıcak olan Bre-zilya'ya taşınıp orada evlenmiş. Aslında onun sıkılmalığın sadece ülkesine karşı değil, çalıştığı işlerden de sürekli sıkı-lıyor Fabien. Öğretmenlikten satış elemanlığına, mühendis-likten şantiye şefliğine kadar pek çok işte çalışıyor. Yine de birinde dikiş tutturamıyor.

Yurt dışında geçirdiği yaklaşık on yılın ardından ailesiyle beraber Fransa'ya dönmeye karar veriyor sonra. Eşi hamileliğinin üçüncü ayında daha. Taşı tarağı topla-yıp, çocukluğunu geçirdiği eve yerleştiklerinde hamileliğe dair neredeyse bütün sağlık taramalarını baştan yaptırıyor-lar. Üstelik daha teknolojik ekipmanlar ve alanında önemli yerlere gelmiş doktorların kontrolünde. Sonuç değişmiyor. Bütün doktorlar bebeğin sağlığının yerinde olduğunu, hiç-bir anormalliğin bulunmadığı söylüyorlar.

Fabien, Patricia ve küçük kızları Louise Fransa'ya almaya çalışırken günler geçiyor ve doğum zamanı gelip çatıyor. Patricia sezaryen sonrasında narkozun etkisinden kurtulmaya çalışırken Fabien "yenidoğan bölümü"ne kızıyla tanışmaya gidiyor.

"Julia'nın o kadının ellerinde gördüğüm an bana bir tit-reme, bir sarılsma geldi. Adını koymadığım bir şey nefesimi tıkadı. Bacaklarım tutmuyordu. Kızıma bakarken endişe verici işaretler görüyordum: düz bir boyun, yassı bir kafa... Onu yan-daki bebekle karşılaştırıyor, Louise'in doğduğunda nasıl oldu-ğunu hatırlamaya çalışıp kendimi, Julia'nın 'normal' olduğuna ikna etmeye çalışıyordum."

"Göreceksiniz, Bu Ufaklıklar Bir Harika"

Çizgi romanın tartışması da bu kısımdan sonra başlı-yor. Fabien'in yaşadığı yabancılıcaşma öyle basit bir hayal kırıklığı olarak söylenip geçilecek türden değil. O, bu ger-çeği bütünlüklü olarak geçmiş-şimdi-gelecek üçgeninde değerlendiriyor. Hem şu an hem de yirmi yıl, otuz yıl son-rasını düşünerek üzülmeye ve içine düştüğü çaresizlik de o ölçüde katmerleniyor. Diğer bir deyişle şu an bunu okuyan ve Down sendromuyla henüz yüzleşmemiş hemen herkesin vereceği tepkiyi veriyor yani korkuyor.

Bu korku, doğumdan sonra bile aksini iddia eden doktorlarca onaylanınca Fabien'in kaçacak bir yeri kalmı-yor. Hâlbuki ortada Fabien'in yüzleşmesi gereken her şey-den habersiz bir bebek var ve bu bebek sadece yaşamak ve sevilmek istiyor.

Beklediğim Sen Değildin'in en etkileyici kısmının şamimiyeti olduğunu söylemişim, sonraki sayfalarda tıpkı

Selen Çelik Şeygane

Fabien'in içinden geçirdiği gibi pek çoğumuzun vereceği tepkiler, dillendiremssek de hisseceğimiz hemen her şey birbiri ardına karşımıza çıkıyor. Fabien hepimizin yerine düşünüyor ve sadece bir şeye cesaret edemiyor: onu sevmeye.

Ta ki ameliyat gününe kadar...

Gerçek Sevgi Kromozom Saymaz

Gündüzleri çalışmak zorunda olduğu için genelde geceleri çizerek yaklaşık iki yılda tamamladığı *Beklediğim Sen Değildin* Fabien'in ilk çizgi romanı. Eric Guillaud'la yaptığı bir röportajda Julia'nın ileride bu çizgi romanı okuyup ikisinin "tanışma" hikâyesini öğrenmesini istediğini ve akabinde yapacağı yorumu çok merak ettiğini belirten Fabien, ön yargılarından kurtulup kendi kötüsüyle yüzleştikten sonra cehennemden Arafâ, oradan da cennete doğru yürümeye başlıyor.

Dokunmaya çekindiği bebeğini kucağından indirmeyecek kadar seven bir baba olma yolunda yaşadığı bütün iniş çıkışları kendini "kötüleme" pahasına anlatan Fabien, beyaz bayrağı dalgalandırmaya başladıktan sonra bambaşka birine dönüşüyor. Çekindiği her şeyin üstüne gidiyor, bir sahilde Julia emekleyerek, yan şezlongdaki kadının çocuğuyla oynamaya gidince kadın "hastalık kapmasın" diye kendi çocuğunu çekiyor ama Fabien sinirlenmek yerine kadınlı dalga geçmeyi tercih ediyor. Julia'yı kucağında hoplatarak "Sen de uslu ol Julia, geçen sefer yanımızdaki ufaklığın kolunu kırmıştın, hatırlıyor musun? Artık daha sakın olmalısın," diyor.

Tam da bu noktada esas meselelerin ön yargılar olduğunu düşünmeye başlıyoruz çünkü Louise, kardeşi Julia'nın eve gelişinden itibaren onun etrafında dört dönüyor, sürekli onunla oynuyor ve ablağın gerektirdiği ne varsa hepsini

fazlasıyla yapıyor. İki kardeşin sevgisi ve mutluluğu o kadar belirgin bir hâl alıyor ki Fabien'le Patricia bundan çok etkileniyorlar. Diğer bir deyişle mutluluk, mutluluk doğuruyor.

Bunun en büyük göstergesini de Julia'nın ameliyatından sonraki kısımlarda görüyoruz. Bu ameliyat sadece Julia'yı değil bütün aileyi kurtarıyor, özellikle de Fabien'i. O vakte kadar önündeki duvara çarpmaktan sağlıklı şekilde düşüneyen Fabien, sonunda duvarı parçalayıp yıkıyor ve Julia'yabüyük bir sevgiyle sarılıyor. Ön yargılarından, bilgisizliğinden kurtuldukdâ da sevginin her şeye yeteceğini bir kez daha fark ediyor. Özgürleşiyor.

Pek tabii bu özgürlük evvela Julia'nın dikkatini çekiyor. O da kocaman gülüşler, sıcacık dokunuşlarla âdeta bir çiçek bahçesine dönüştürüyor tüm evi. Ona banyo yaptıran babasının üstüne su sıçratarak onunla oynuyor, uykusu geldiğinde, yine babasının kollarında onun okuduğu masal kitabını dinleyerek rüyalar âlemine dalıyor.

Fabien ve Patricia da Down sendromu hakkında daha çok bilgi edinmek ve bu sayede Julia'ya daha iyi bir hayat sunmak için bir dizi etkinliğe katılıyorlar. Tıpkı Louise'e yaptıkları gibi çırpınıyorlar çünkü onlar için artık Julia ile Louise'in hiçbir farkı kalmıyor. Böylelikle Toulmé ailesi yeniden ve gerçekten bir aile oluyor.

Son kerte de Fabien Toulmé evrensel bir sorunun, Down sendromunun değil ona karşı oluşan ön yargıların altını çiziyor. Ne de olsa Down sendromunun nasıl oluştuğu ve bu farklılığın nasıl önleneceği tıbben tam olarak bilinmiyorsa da ön yargıların nasıl oluştuğu ve bunların nasıl önleneceği biliniyor.

Bilgi ve sevgi. Aslında tek ihtiyacımız bu. Dünyayı bütün farklılıklarıyla beraber kabul edip, kimseyi "normal"leştirmeye çalışmadan huzur içinde yaşamak için tek ihtiyacımız bu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

HER ŞEY GEÇER, BLUES KALIR

Blues'un var oluşunun iyi gitar çalmaktan ziyade doğrudan "hissiyatla" alakalı olduğunu söyleyebiliriz. Yani gitar tekniklerine ne kadar hakim olursanız olun, doğru duyguyu gitar tellerine geçiremiyorsanız orada eksik bir şeyler vardır. Önemli olan ne kadar hızlı çaldığınızı veya ne kadar teknik solo attığınızı değil nasıl bir hikâye anlattığınızdır bana kalırsa. Blues tarihinin en özel gitaristlerinden biri olan Eric Clapton da gitarıyla uzun yıllardır bizimle hikâyelerini paylaşıyor. Onun hikâyeleri bir nevi iç dökme, görkemli olduğu kadar iniş çıkışları da olan çok sert bir geçmişin anlatımı, fırtınayı dindirmenin, tekrar karaya çıkmanın çabası aynı zamanda. İngiliz gitarist, hayat denen muammanın zorluklarıyla ufak yaşlarda tanışmak durumunda kalanlardan. Dokuz yaşına kadar gerçek annesini ablası, büyükannesi ve dedesini de anne ve babası olarak bilir. Gerçek babasını hiç tanımamıştır. Ufak yaşlarda koca bir yalanın içinde yaşamak Eric'te tamiri zor yaralar bırakır hâliyle. Böyle durumlarda bir şeylere aidiyet hissetmek ve hakiki bağ kurmak yola devam etme direnci sağlayabiliyor. Eric Clapton için de bu noktada müzik, özellikle de blues sınımlanacak bir liman olur. Radyoda çalan Muddy Waters parçaları ve kendisine hediye edilen klasik gitar Eric Clapton'ın yararlarını sarar. Kısa sürede kendini tutkulu hatta yakınlarının anlattıklarına göre takıntılı bir şekilde müziğe kaptırır ve odasına çekilip uzun saatler gitar çalmaya başlar.

1960'lı yıllar dünyada rock müziğin patlama yaptığı bir dönemi imlemektedir. Beatles'in başını çektiği rock müzik kısa sürede tüm dünya gençliğini etki altına alır. Clapton da gençliğini tam bu dönemin içinde geçirenlerden olduğundan bu dönemde meşhur olan tüm müzisyen ve gruplar aynı zamanda onun arkadaşı, yoldaşıdır. Gerçi tüm dünya bu yeni ve hareketli müzikle çalkalanırken Clapton eski müziğin yani blues'un hep yeni kalbine inanırlardandır. Clapton'ın müzikle kurduğu derin bağ onun gitar çalışına, tekniğine doğrudan yansımıştır. Bu sayede kısa sürede farklı grupların dikkatini çeker. Gitardeki olağanüstü yeteneğine rağmen "pozcu" değil tam aksine sessiz ve çekingen biridir. Çocukluğunda yaşadığı kırılganlığı berabere her yere götürüyor gibidir ama müzik onun için çok başkadır. Boşlukları kapatan, onu asla terk etmeyecek bir sevgi hâlidir. Böyle olunca, ne zaman sahneye çıkıp gitarını amfiye taksa bambaşka bir kişiliğe bürünür.

Clapton 1964 yılında, tarihten Jimmy Page, Jeff Beck gibi gitaristlerin çektiği The Yardbirds grubuna gitarist olarak katılır ve profesyonel olarak müziğe adımını atar. Grup kısa sürede popülerleşir ama müzikleri de çağın sesine uyum sağlamaya başlamıştır. Kendini her daim blues'a ait hissedenden Clapton grubun müziğinin bu değişimin-

den rahatsız olur. Bunun üzerine The Yardbirds'ten ayrılan Clapton, John Mayall & Bluesbreakers grubuna katılır. Clapton bu dönem öyle popüler olur ki duvarlara "Clapton is God" yazıları yazılır. Buradaki hikâyesi sona erince 1966 yılında rock tarihinin en eşsiz gruplarından Cream'in kuruluşunda Jack Bruce ve Ginger Baker'la beraber yer alır. Cream kısa sürede caz ve blues'u harmanlayan sound'uyla dinleyicilerin karşısına çıkar ve bugün rock tarihinin klasikleri arasında yer alan "White Room", "Sunshine of Your Love" gibi şarkılara imza atar.

Clapton'ın Cream hikâyesi de maalesef uzun ömürlü olmaz. Grup kısa sürede dağılır. Eric, Cream sonrası Blind Faith grubunu kurar. Grupla besteledikleri, Leylâ ile Mecnun hikâyesinden esinlenerek yazdığı "Layla" şarkısı kısa zamanda büyük bir hit olur. "Layla" aynı zamanda Clapton'ın hayatının iniş çıkış döneminin başlangıcını da imler. Clapton parçayı yakın arkadaşı George Harrison'ın eşi Patty Boyd'a duyduğu karşılıksız aşk için yazmıştır. Çocukluğundan beri yönünü kaybetmiş bir gemi gibi hep bir limana yaşamak için çabalayan Clapton için Patty'e duyduğu aşk, belki de geçmişin uğultusunu sona erdirecek kadar anlam yükklüdür. Tıpkı müziğe duyduğu saf sevgi gibi ona karşı hissettikleri de hesapsızdır. Zaten böyledir, şayet birini gerçekten seviyorsanız ona sizi sevmesi için bir ön koşul sunmazsınız. Clapton da onun karşısına böyle çıkar. Hislerini kelimelerle anlatamayan Eric, şarkıları Patty için yapılmış bir albüm çıkarır. Patty, Clapton'ın hislerinden etkilense de yoluna George Harrison'la devam eder. Clapton'ın bu hikâyesi de yarım kalır, hayal kırıklıkları bakidir. Hayatı boyunca inişler ve çıkışlar arasında yaşadığı boşlukları kapatmak için çabalayan gitarist devasa bir boşluğun içine düşer. Geçmişin yükü ve şimdiye karışmış alkol, uyuşturucu, depresyon, yalnızlık ve kayıp zaman Clapton'ın hayatını yönsüz kılar. Hayatın devamlılığı anlamlı hikâyelerin sürekliliğine bağlıdır çoğu zaman. Clapton'ın hayatı ise tam orta yerinden kesik yemiştir. Ama her hikâye yeniden başlayabilir, hayat yeniden de sevebilir. Onun için bu geri dönüş o dönemki kız arkadaşı Lori Del Santo'dan olan oğlu Conor Clapton'ın doğumuyla olacaktır. Clapton için hiç tanımadığı babasının gözlerine bakmaya en yakın hissettiği an oğlu Conor'ın gözlerine baktığı andır. Oğluyla arasında tıpkı müzikle olduğu gibi derin bir bağ vardır. Bağımlılıklarından kurtulup çok sevdiği oğluna layık bir baba olmayı kafasına koyar. Fakat Clapton'ın zaferlerle trajedileri aynı hikâyenin içinde buluşturn kaderi burada da karşısına çıkar. Takvim yapıprakları 1991'i gösterdiğinde 4 yaşındaki Conor Clapton trajik bir kaza sonucu hayatını kaybeder. Eric Clapton ve Lori Del Santo bir insanın yaşayabileceği en büyük acılardan birini yaşarlar hiç kuşkusuz. Clapton'ın

Temur Kılıç

hayatı derinden ve tamiri imkânsız bir şekilde sarsılır. Soruların en büyüğü burada ortaya çıkar: "Bu noktadan geri dönebilmek ne kadar mümkün?"

Blues'un En Hüzünlü ve En İyileştirici Tonu "Tears in Heaven"

Her şeye rağmen hayat kendi dengesini bir şekilde kurabiliyor. Clapton'ın deyimiyle "Bir trajedi bazen olumlu bir şeye dönüşebiliyor." Yas süreci tamamlanamıyorsa, hayatla yeniden bağ kurulabiliyor. Clapton içine düştüğü bu ağır vaziyetten çıkabilmek için dokuz yaşındaki duygu durumuna yeniden geçiş yapar. 40'lı yaşlarında, bağımlılıkları ve hayatının en büyük acısının tam ortasında blues'un onun yeniden hayatla bağ kurmasına yardım edebileceğini düşünür. Bir daha asla gitar çalamayacağını düşündüğü bir anda, cenazeden sonra herkes gittiğinde, evinde gitarını kılıfından çıkarıp tüm zamanların en etkileyici parçası "Tears in Heaven"ı yazar. "Tears in Heaven" bir babanın oğluna vedaşı olduğu kadar yas sürecini nihayete erdiren bir terapi süreci de olur onun için. Daha da önemli bu duygu hâli onun kızı Ruth'la olan ilişkisinin de değişimine yol açar. Onunla daha önce hiç olmadığı kadar yakınlaşırlar, ortak zaman dilimleri yaratırlar. Clapton, her daim heybesinde iniş çıkışları yüksek olan duygu durumlarını barındırmış biridir. Bununla beraber kelimeler onun için hep fazlalıktır, sanki bir cümle daha kursa her şey altüst olacak gibi hisseder. Müzik belki de bu nedenle onun için en iyi iletişim aracı olmuştur. İsyanını da aşkını da hayal kırıklıklarını da en iyi biçimde gitarıyla ifade etmiştir. "Tears in Heaven" da bunun en güzel örneğidir. Blues tarihinin en hüzünlü vedaşı, kabulleniş ve hayatının kalanını oğlu için yaşayabilmek amacıyla hayatı yeniden sevmeyi öğrenen bir babanın hakiki hikâyesi...

Her hikâye yeniden başla yabilir, hayat yeniden de sevebilir.

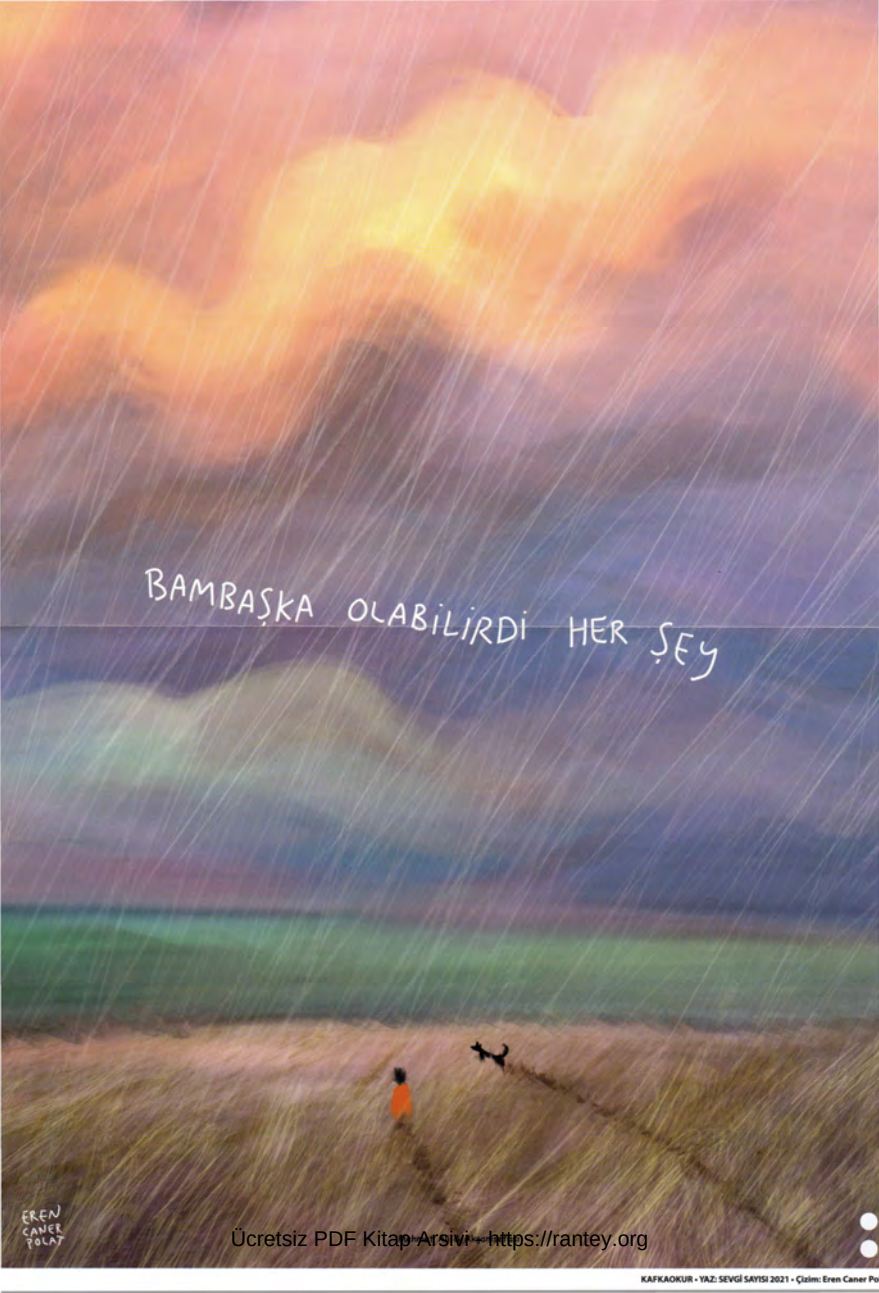
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

HAYAT SEVİNCE GÜZEL...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mahmet Ali & Akgörmüş

A painting of a rainy landscape. The sky is filled with heavy rain falling diagonally across the frame. The sky is a mix of orange, yellow, and purple hues, suggesting a sunset or sunrise. Below the sky is a dark, blue, and purple horizon line. In the foreground, a person in an orange shirt and a black dog are walking away from the viewer on a path through a field of tall, dry grass. The overall mood is melancholic and contemplative.

BAMBAŞKA OLABİLİRDİ HER ŞEY

EREN
CANER
POLAT

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

J. R. R. TOLKIEN

1420 yılı her şeyiyle Shire'da muhteşem bir yıl olmuştur. Sadece tam zamanında ve tam kararında çıkan harika bir güneş ve yağan nefis bir yağmur değil, sanki başka bir şey daha vardı: Bir zenginlik ve bereket havası, bu Orta Dünya üzerinden oynayıp geçen bütün ölümlü yazların ötesinde bir güzellik ışığı vardı. O yıl doğan veya rahme düşen bütün çocuklar –ve o yıl da çok çocuk olmuştur– hem seyretmeye doyulmayacak kadar güzel, hem güçlü olmuştur ve çoğunun da daha önce hobbitler arasında ender rastlanan altın rengi saçları vardı. Meyvalar o kadar boldu ki genç hobbitler neredeyse çilek ve kaymak banyosu yapıyorlardı; daha sonraları da erik ağaçlarının altındaki çimlere oturarak, eski fatihlerin fethettikleri kalelerde kestikleri kellelerden yaptıkları yığınlar gibi çekirdeklerden minik piramitler yapıyorlar, sonra da yollarına devam ediyorlardı. Kimse hasta olmamıştı ve çimenleri biçmek zorunda olanlar haricinde herkes çok mutluydu.